БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

113 (8638) | 1958 оной майн 15, четверг | Сэн 20 мүнгэн

ран зохёолшодой харюусалгатай, хүндэтэй зорилго

рят-Монголой уран зохёолшод циалистическэ реализмын арга одые гүнзэгыгөөр шудалан хээжэ, арадайнгаа ажабайдалые, циализм, коммунизм байгуулхын өө тэдэнэй хэһэн баатар тэмсэл зүбөөр зураглан харуулһан й һайн зохёол бэшэжэ, арад зо баясуулһан байна.

аанта хархис засагай хатуу шэ дарлалта мүлжэлтэһөө сүлөөр түлөө манай арадай үсэд шан тэмсэлые, мүн коммунизм байагша совет хүнэй мүнөөнэй алта һайхан ажал хэрэгүүдые, дүмэ патриотизмые, энэрхы һайсэдьхэлые, совет арадуудай эбэгүй бата бэхи хани барисаае уулһан зохёолнуудые Хоца Намаев, Намжил Балдано, Жамсо унов, Чимит Цыдендамбаев, ен Шагжин болон бусад зошод бэшэһэн байна. Республинай экономико болон эрдэм соёулам саашаа хүгжэхэ тудам бэлигтэй, хёрхо нюдэтэй, хурүүрһатай олон залуу зохёолшод, үүд һүүлэй жэлнүүдтэ арад зогүнһөө урган гаража байнхай.

нөө үедэ манай республикын зохёолшодой үмэнэ тон хүндэугаа ехэ харюусалгатай зорилабигдаад байна. Энэнь юун бэдэ, байгша оной намар үнгэрэхэ республикын уран зохёолшо 3-дахи съезддэ, 1959 оной түшын хахадта Москвада болохо т-монгол искусство болон литерын декадада эрхим һайнаар эхэ хэрэг болоно. Декадын эхэ үдэр хүрэтэр арба үлүүэн һара үлөө.

рят-Монголой уран зохёолшод, зохёолшодой Союзай правлени дэ хэр бэлдэжэ байна гээшэб?

рят-Монголой искусство болон ратурын декадада бэлэдхэлгээр зохёолшодой БМАССР-эй Союхэжэ байһан хүдэлмэри тухай Союзай правлениин түрүүлэгшэ Балданогой мэдээсэлые һаяшагнаад, уран зохёолшодой декадада тон хангалтагүй бэлэдхэжэ байна гэжэ КПСС-урят-Монголой обкомой бюро эглээд, декадада харуулагдаха уран зохёолнуудые энэ жэлдэ, оной түрүүшын квартал соо хэблэн гаргаха гэжэ уран зошодой правлениие, номой хэбие уялгалаа.

ангаяа декадада гараха уран лнууд удаанаар бэшэгдэнэ. лэй газарнуудта үни баригдаунжагайрна. Энэ жэлдэ Бурятолой номой хэблэлээр гаргаг 34 уран зохёолһоо миил найинь хэблэгдээд, долоониинь агдажа байнхай. Байгша ондо а уран зохёолнууд сооһоо арраниинь, тэрэ тоодо Чимит Цымбаевай «Түрэл нютагһаа хо Баради Мунгоновой «Хүсөөтэ н харьялна» гэһэн томо роман мүнөө хүрэтэр бэшэгдэжэ дүүй. Москвада ород хэлэн дээрэ гдэхэ гуша гаран зохёолһоо йиншье хэблэгдээгүй, олониинь оршуулагдажа, мүлигдэжэ, дажа байһаар.

ан зохёолшод ажабайдалтай нягта һайн холбоо барисаатай үшөөл болоодүй. Уншагшадтайгаа конференци үсөө үнгэргэнэ. Бага жанрын зохёолнуудые: очерк, рассказуудые газетэнүүд, журналнуудта бэшэнэгүй шахуу.

Мүнөө хэблэгдэжэ гаргагдаад байһан шүлэгүүдэй суглуулбаринууд соо удхаараа һулахан, уранһайханайнгаа талаар аарагхан, элшэ оньһо багатай шүлэгүүд дайралдана. Инаг дуран, эрон дэлхэй тухай бэшэгдэһэн шүлэгүүд олоншье һаа, уншагшын сэдьхэл зүрхэ хүдэлгэмөөр, үнэхөөр уран һайхан шүлэгүүд хомор. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, номой хэблэл поэдүүдтэ, зохёолшодто шанга эрилтэ табинагүй.

Һайнаар һагшагдажа шэлэгдэһэн, дахин дахин заһагдажа мүлигдэһэн, имагтал эрхим һайн, уншагшадаар лаб лэ һайшаагдамаар шүлэгүүд номдо оруулагдаха ёһотой. Уралан гоёожо хэһэн, һайхан хабшааһатайгаар, һайн саарһан дээрэ хэблэжэ, зохёолнуудые гаргаха тушаа номой хэблэл анхарал оролдолгоёо хүсэд гарганагүй. Энэ дутагдал дары усадхагдаха зэргэтэй. Декадада харуулагдаха номууд удха шанарайнгаа, уранһайханайнгаа талаар эрхим һайн байхаһаа гадна, газаа талаһаа ншье гоё һайхан байха зэргэтэй.

БМАССР-эй уран зохёолшодой Союзай орган болохо «Байгалай толон» журнал критигүүд болон литературоведүүдые өөрынгөө хүдэлмэридэ тон үсөөнөөр хабаадалсуулна, бурядай литературын хүгжэлтын үндэһэн шухала асуудалнуудаар статьянуудые хэблэнэгүй. Залуу зохёолшодтой хүдэлмэри һулаар ябуулна. Ургажа ябаһан зохёолшын нэгэшье томо повесть гү, али роман һүүлэй жэлнүүдтэ журналда хэблэгдээгүй. Журналай зорилго юуб гэхэдэ, эдэ дутагдалнуудаа дары усадхаха, болохоёо байгаа уран зохёолшодой 3-дахи съезддэ, искусство болон литературын декадада зорюулан хэгдэхэ бэлэдхэлые һайнаар харуулха хэрэг болоно.

Республикын Культурын министерствэ номой хэблэлые шухала хэрэгтэй зүйлнүүдээрнь, саарһаар саг соонь ханганагүй. Тиигэжэ номуудые хэблэн гаргаха хэрэгтэ һаад ушаруулна.

Республикын уран зохёолшодой 3-дахи съездын, мүн декадын болохо болзор ойртоо. Наран дээрэ гээд, налайжа һууха саг дүүрэлэй. Эдэ ушарые хараадаа абажа, Бурят-Монголой уран зохёолшодэй булад гуурһаа баруун гартаа батаар барижа, коммунизмын алтан ордонийе байгуулжа байһан совет хүнэй эрмэлзэл хүсэлэлыень улам эршэдүүлмээр, ухаан бодолдонь урма зориг бадаруулмаар, гүнзэгы удхатай, уранһайханаараа сэдьхэл зүрхэ хүдэлгэмөөр зохёолнуудые бэшэжэ, арад зоноо баясуулха саг тулаба.

Нүхэд уран зохёолшод! Ажабайдалтай нягта холбоотойгоор хүдэлмэрилэн, уран бэлигээ гаргажа, түб хотынгоо эрилтэ ехэтэй уншагшадай үндэр сэгнэлтэдэ хүртэхөөр эгээн дээжэ һайн зохёолнуудые бэшыт.

МАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ

эр И. Г. Атанова-Деркембаевада Бурят-Монголой СР-эй Арадай артистын хүндэтэ нэрэзэргэ олгохо тухай

етскэ дуунай искусствын таехэ габьяатай байһанайнь түАтанова-Деркембаева Ирина Григорьевнада Бурят-Монголой АССР-эй Арадай артистын хүндэтэ нэрэзэргэ олгохо.

БМАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо П. ЧЕПАРИН.

МАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретариин түлөө АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй гэшүүн Е. АБРОСИМОВА.

-Удэ город, Советүүдэй Байшан.
оной майн 14.

Барилга хэхэ һара

СС-эй Баргажанай айкомой аймгүйсэдком апрелиин 10-аймагайнгаа колхозуудта ба хэхэ һара үнгэргэхэ гэжэ эһэн байгаа. Мүнөө барилгын эри түлэб дундаа ябажа Колхозуудые шефтээ абаһан зургаанууд, аймагай комсо организаци энээндэ эдэбээр хабаадалсана.

«Гигант» колхоздо (түрүүлэгшэнь нүхэр Зверьков) барилгашадай хэдэн бригада эмхидхэгдэжэ, шэнэ клуб, тугалай, үнеэдэй, нугаһанай, хониной типовой байранууд баригдажа эхилэнхэй. Олон колхознигууд ойдо гаража, 3 мянга гаран кубометр модо бэлэдхээд байна.

М. Гроссман.

Гамаль Абдель Насер Советскэ Союз соогуур аяншалаад Москвада бусажа ерэбэ

Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын президент Гамаль Абдель Насер, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүд Советскэ Союз соогуур аяншалаад, майн 12-ой үдэшэ Москвада бусажа ерэбэ. ОАР-һаа ерэһэн айлшад Ташкент, Баку, Сухуми, Сочи, Запорожье, Киев, Ленинград болон Сталинградта хүрэһэн байна.

ОАР-эй вице-президент Акрам эль-Хаурани, министрнүүд, ОАР-эй бусад түлөөлэгшэд президенттэй хамта советскэ ниислэл хотодо бусажа ерэлсээ.

СССР соогуур президент Насерай аяншалхада суг ябалсаһан нүхэд Н. А. Мухитдинов, А. Н. Косыгин, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо М. Рахматов болон бусад Москвада бусажа ерээ.

СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Ф. Р. Козлов, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй гэшүүн А. А. Андреев, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко болон бусад хүнүүд Внуковска аэродром дээрэ тэдэниие угтаһан байна.

(ТАСС).

ОАР-эй президент Гамаль Абдель Насер ядерна шэнжэлэлгын нэгэдэмэл институтда хүрэбэ

Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын президент Гамаль Абдель Насер суг ябалсаһан хүнүүдтэеэ хамта майн 13-да Москва шадарай Дубна городто ошоо. Тэрэ эндэ хэдэн час соо байжа, ядерна шэнжэлэлгын нэгэдэмэл институдай хүдэлмэритэй танилсаа.

Институдай конференц-зал соо научно-шэнжэлэлгын лабораторинуудай схемэнүүд байдаг юм. Научно-шэнжэлэлгын энэ томо эмхи зургаанай ажал-ябуулга тухай институдай директор профессор Д. И. Блохинцев энэ зал соо айлшадта хөөрэжэ үгөө. 1956 онһоо эхилэн тус институт 12 ороной хүтэлбэрилгэ доро байдаг юм.

Президент Гамаль Абдель Насер, тэрээнтэй суг ябалсагшад институдые хаража эхилхэдээ, түрүүлэн ядерна асуудалнуудые шэнжэлдэг лабораторинуудта ороо. Удаань хүсэ ехэтэ энергиин лабораторидо орожо хараа. Һүүлээрнь институдай эрдэмтэд Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын президент Гамаль Абдель Насерые, тэрээнтэй суг ябалсагшадые сайлалгада уриһан байна. Профессор Д. И. Блохинцев айлшадта хандан, амаршалгын үгэ хэлэхэдээ, президент Насерай, тэрээнтэй суг ябалсагшадай институдта ерэһэндэнь баясажа байһанаа элишэлэн мэдүүлээ.

ОАР-эй президент г-н Насерай хүндэлэлдэ, советско-арабска хани барисаанай хүндэлэлдэ зорюулан, профессор Блохинцев юрөөл табяа.

Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын президент Гамаль Абдель Насер харюугай үгэ хэлэхэдээ, институдай хүдэлмэритэй танилсаха арга олгоһонойнь түлөө эрдэмтэдтэ өөрынгөө зүгһөө, суг ябаһан нүхэдэйнгөө зүгһөө баясхалан хүргөө.

Дубнаһаа бусаха замдаа, ОАР-эй президент Гамаль Абдель Насер Москвагай нэрэмжэтэ каналай зарим түхеэрэлгэнүүдые хараһан байна.

(ТАСС).

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ПОЛИНУУД ДЭЭРЭҺЭЭ

Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхозой 1-дэхи комплексно бригада колхоз соогоо тарилгын ехэ газартай юм. Эдэнэр энэ хабартаа 2000 шахуу гектарта тарилга хэхэ. Мүнөө энэ бригадынхид тарилгаяа дүүргэхэ дүтэлөө. Бригадын тракторист Пурбожап Нимаевай агрегат һайнаар ажаллажа, үдэр бүри 45—50 гектар тарина. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тракторист П. Нимаев, 1-дэхи комплексно бригадын бригадир Б. Хэшэгтуев тарилгын хүдэлмэри тухай хөөрэлдэжэ байна.

А. Мантаевай фото.

Нэгэ эзэн болоходо ехэл һайн байна

Манай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд «Колхозно байгуулалтые улам саашадань хүгжөөхэ, МТС-үүдые хубилгаха тухай» партиин, правительствынгаа түүхэтэ тогтоолоор урмашан зоригжонхой. Мүнөө колхозоймнай гэшүүд хабарайнгаа тарилгые өөһэдын машина, техникээр үнгэргэжэ байна.

Тиихэ зуураа, колхозой олон һалбаритай ажахые улам саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ энэ тогтоолой хэды ехэ аша туһатайе манай колхознигууд болон механизаторнууд һайса мэдэрнэ. Колхознай урда жэлнүүдтэ хабарайнгаа тарилгые ходоло хожомдожо эхилээд, энэ хүдэлмэриие үни удаан саг соо унжагайруулагша һэн. Тиигээдшье МТС-эй механизаторнууд гектарай түлөө оролдоод лэ, шанарай түлөө һаналаа багаар табиха, багахан юумэнһээ шалтаад, колхоз ханганагүй гээд, миин байжа, үнэтэ сагаа үнгэргэдэг али олон ушар үзэгдэдэг һэн. Харин мүнөө механизаторнууд колхоздо орохдоо тад ондоо болоо. Жэшээлхэдэ, тарилгын үедэ багахан һаад ушараа һаань, колхоз ханганагүй гээд һуудаггүй, харин механизаторнууд оролдодог, үгышье һаа элдэб дутуу дундануудтаа эртээнһээ һаналаа табижа, мэдэжэ байдаг. Мэнэ һаяхан Виктор Уваровай агрегадта тарилга хэжэ байхадань тараанай үрэһэн дутажа, һаатаха болоходоо нүхэр Уваров һаадгүйгөөр хүдэлмэрилхын түлөө тоо бүридхэлшын ябахада тэрэниие дары бригадирта эльгээжэ, үрэһэ хүрэнгэ асаруулһан байха юм. Иимэ жэшээ олон. Манай колхоз 700 гектарта эртын, тэрэ тоодо 300 гектарта шэниисэ тариха аад, мүнөө хабарай уларилай хэды муу байбашье, эртынгээ тарилгые нёдондонойхиһоо 5—6 хоногоор урид дүүргээ. Иигэжэ бидэнэр аймагайнгаа бусад колхозуудта орходоо эгээн түрүүлэн эртынгээ тарилгые дүүргэһэн болонобди. Мүнөө оройн болон тэжээлэй культуранууд таригдажа эхилээ. Энэ тарилгые 900 гектарта богони болзор соо, шанар һайнтайгаар хэхые оролдохобди. Өөһэдынгөө мэдэлэй трактор, машинаар тарилга хэхэдэ ехэ һайн байна. Урдандаа газар, техникэ, механизатор гурбандаа хэдэн эзэн байжа, хоёр ондоогоор заабари захиралта үгэхэ, ажалайнгаа голодоһые бэе бэедээ хаялсаха ушар үзэгдэдэг һэн. Харин мүнөө тиимэ бэшэ.

Тиигэжэ механизаторнуудаймнай эбтэй эетэй ажалай ашаар хабарай тарилга хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхитэйгээр үнгэргэгдэжэ, үндэр ургасын түлөө тэмсэл эхилэнхэй. Тарилгын үедэ «ДТ-54» трактортай Инокентий Белобородов, Виктор Уваров гэгшэдэй агрегат үдэртөө 39 гектарта тарилга хэхын орондо 56—60 гектар хүрэтэр, шанар һайнтайгаар хэдэг, сеялкынгээ хойноһоо балуур мухарюулжа, газарайнгаа хүрьһые буталдаг юм.

Тиихэдэ трактористнууд Иннокентий Кобелев, Владимир Белоусов гэгшэд «ДТ-54» трактораар борнойлго, культиваци хэхэ даабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэдэг. Мүнөө тэдэнэр газар хахалалгаар даабаряа 130—160 процент дүүргэнэ, ажалдаа голодоһо гарганагүй.

Тарилгада ябагшадай ажал хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэхэ, тэдэнэй ажалай һайн эрхэ байдалтай болгохо талаар колхозой правлени, партийна организаци ехэ оролдолго гаргаа.

Мүнөө манай механизаторнууд колхознигуудтайгаа зүбшэжэ хэлсээд, 1100 гектар ороһото культурануудайнгаа га бүриһөө дунда зэргээр 10 центнерһээ доошо бэшэ, мүн шэниисын 16—18 центнер ургаса хуряаха гэжэ шиидээ. Тиихэ зуураа, ниитынгээ малда тэжээл бэлэдхэлгэдэ урданайхиһаа һайнаар хандажа, энэ хүдэлмэриие бүхыдэнь механизацилха хэмжээ абтаха. Тарилгын хүдэлмэри дүүргэмсээрээ, трактор, машинануудай гараж, сарай болон мастерскэй барижа эхилхэбди.

С. Козлов, Яруунын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

ЭРТЫН ТАРИЛГА ДҮҮРГЭЭ

Иволгын аймагай «Коминтерн» колхоз эртынгээ тарилга 10 үдэр соо хэжэ дүүргээ. Эндэ хамтадаа 850 гектар шэниисэ, 351 гектар хара таряан таригдаа. Мүн 100 гектарта наран сэсэг, 35 гектарта силос хэхэ ногоон таригдаба. Тус артель мүнөө овёс守 тарижа эхилээ.

Майн 11-дэ Сталинай нэрэмжэтэ колхозэй 2-дохи комплексно бригада хара таряа, шэниисэ тарижа дүүргэбэ.

«Улаан Оронго», «3-я пятилетка», Ленинэй, Лазогой, Кировэй нэрэмжэтэ колхозууд эртынгээ тарилга үглөө мүнөө дүүргэхэнь.

З. Лубсанова, «Улаан Иволга» газетын редактор.

ХОРИ. **(Телефоноор абтаба).** Өөһэдын трактор, машинатай болоһон аймагай колхозууд энэ хабар сагай уларилай хэды муу байбашье, эртынгээ ороһото культурануудай тарилгые нёдондонойхиһоо бага бэшэ талмайда тарижа дүүргэбэ. Хамта 7 мянга шахуу гектарта шэниисэ ба хара таряан таригдаа. Тэрэнэй 4500-гаад гектарынь хэрээһэлүүлэн таригдаа. Тарилга нёдондонойхиһоо 8 хоног урид дүүргэгдэһэн байна.

Илангаяа «Победа», «Путь Сталина», XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд тарилгаяа эмхитэйгээр, шанар һайнтайгаар дүүргээ. Эдэ колхозуудта трактор, машинанууд һаадгүйгөөр ашаглагдаа.

Мүнөө аймагай колхозууд оройн болон тэжээлэй культурануудые тарижа, эртын пар хахалжа захалаа.

Ц. Дандаров, манай корр.

Эршэтэй ажалай урманда

Хэжэнгын аймагай бүхы колхозууд эртын тарилга дүүргэбэ. Майн 13-да аймаг дотор 14250 гектарта эртын тарилга хэгдээ. Тэрэнэйнь хахадһаа үлүүнь хэрээһэлүүлэн таригдаа.

«Коммунизм», «Заря», «Эрдэм», Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозууд эртынгээ тарилгые бүри майн 10-да дүүргээ һэн.

«Эрдэм», «Заря», «Коммунизм», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд өөһэдынгөө тракторнуудаар тарилга хэжэ байна. Жэшээнь, «Коммунизм» колхоз Чесанын МТС-һээ 22 трактор худалдажа абаад, тэдэнээ дүй дүршэл ехэтэй механизаторнуудаар ханганхай. Дархан Пинтаевай хүтэлбэрилдэг 3-дахи таряан ажалай тракторна бригадынхид илангаяа һайнаар хүдэлмэрилнэ. Александра Михайловагай, Хазан Пинтаевай тракторна агрегадууд үдэр бүри 40—45 гектар газарта тарилга хэнэ.

Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо «Коммунизм» колхоз өртынгээ тарилгые 5 үдэр урид дүүргээ.

Мүн «Заря» колхозой механизаторнууд техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглана. Эндэ хабарай тарилгын түрүүшын үдэрһөө гурба—гурбан сеялкэтэй тракторна агрегадууд түхэреэн сүүдхэ соо ажаллажа, тус тустаа 120—130 гектарта тарилга хэнэ. Трактористнууд Алексей Скуратов, Дмитрий Грешилов гэгшэдэй агрегадууд сүүдхэ соогоо 157 гектарта үрэһэ тарина.

Аймагай бүхы колхозууд эдэ үдэрнүүдтэ овёс, наран сэсэг тарижа, пар хахалжа эхилэнхэй.

И. Сергеев.

Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэ дээрэ

Газар таряалан эрхилхэ түрүү дүй дүршэл тухай

Хүдөө ажахын 400 мянга гаран түрүүшүүл 1958 оной Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадаха хүндэтэ эрхэ олоо. Тэдэнэй туйлаһан амжалта, дүй дүршэлынь выставкын павильонуудай стендүүдтэ харуулагдана. Хайшан гэжэ зарим нютагуудта ороһо таряа болон бусад ургамалнуудай баян ургаса хуряагдадаг байһые харуулһан стенднүүд экскурсантнуудые, выставкэдэ орогшодые илангаяа ехээр һонирхуулна.

Российска Федерациин павильондо ороходо Краснодарска хизаарай Пластуновска районой колхозуудай дүй дүршэлые харуулһан стенд бии. Энэ стендын дэргэдэ хүн зон илангаяа олон. Эндэхи колхозууд гектар бүриһөө дунда зэргээр 25 центнер намарай шэниисын, 246 центнер сахарай свёклын, 18 центнер наран сэсэгэй ургаса хуряана. Газар таряалан эрхилжэ шадаһанай ашаар лэ иимэ ургаса хуряадаг байна бшуу. Колхоз бүхэн тааруу севооборотой, газарай хүрьһэн зүбөөр, һайнаар элдүүрилэгдэнэ. Эрхим шанартай, сортовой үрэһэн таригдадаг. Кукуруза, наран сэсэг гансал квадратно-гнездовой аргаар таригдадаг юм. Таряанай полинууд барагсаан амяарлан хуряагдадаг.

Газар таряалан эрхилжэ шададаг байһанай ашаар элдэб янзын тэжээл жэл бүри хүсэд хүрэхөөр бэлдэжэ, малайнгаа тоо толгойе олошоруулна, ашаг шэмыень дээшэлүүлнэ. Һүүлэй хэдыхэн жэл соо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр мянгаад килограмм ехэ һүн һаагдадаг болонхой.

Хүдөө ажахын түрүү арга дүршэлнүүдые үргэнөөр хэрэглэдэг оолоһоной ашаар эндэхи колхозууд түргэнөөр хүгжөө, баяжаа: һүүлэй дүрбэн жэл соо районой колхозуудай жэлэй мүнгэн олзые тус тустань дунда зэргээр абажа харахада, 5.634 мянган түхэригһөө 11.893 мянган түхэригтэ хүрэтэр ургаа; хубаагдадаггүй фонднь хоёр дахинаар ехэ болоо.

Энэ хабар районой колхозууд хэрэгтэй трактор, машинануудаа, элдэб зэр зэмсэгүүдээ МТС-һээ худалдажа абаба. МТС-һээ инженернүүд, агрономууд, механизаторнууд колхозуудта ерээ. Шэнэ эрхэ байдалда ажаллажа байһанай аша үрэ харагдажа захалба. Хабарай ороһото ургамалнуудай тарилга гурбан үдэр соо хэжэ дүүргэгдээ.

Энэ стендтэй зэргэлээд байһануудта хайшан гэжэ газар таряалангай ургаса дээшэлүүлхэ арга боломжонууд тухай харуулагдана. Чувашска АССР-эй Вурнарска районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз зундаа парайнгаа газарнуудые миин хэбтүүлэнгүй тарилга хэжэ, малай тэжээлдэ орохо ургаса ехээр хуряана. Парайнгаа газарнууд дээрэ намарай шэниисэ тарихаһаа гадна, гектар бүриин 800 гаран центнер кукурузын ногоон эшэ намаануудай, али 125 центнер хартаабхын ургаса хуряадаг байна.

Алтайн хизаарай Грязнухинска районой «Урожайный» совхоз 5 мянган гектар хабарай шэниисын полинуудай буртаг үбһэнтэй авиахимическэ аргаар тэмсэжэ, мүнгэ зөөри багаар гаргашалан,—гектарта оройдоол 40-өөд түхэриг,—15 мянган центнер шахуу ороһо таряа урданайхиһаа үлүү ехээр хуряагаа. Энэ аргаар буртаг үбһэ ногоонтой тэмсэхэдэ ямар ехэ аша үрэтэй байһаниинь бусадшье колхоз, совхозуудай жэшээ дээрэһээ харагдана. Урдань Калининска областиин Бежецкэ районой Калининай нэрэмжэтэ колхоздо полинуудай буртаг ногоонуудые гараар түүхэдэ гектар бүриин 1133 түхэриг гаргашалагдадаг байһанаа, авиахимическэ аргаар тэмсэдэг болоходо оройдоо 41 түхэриг гаргашалагдадаг болоо.

Хайшан гэжэ хүдөө ажахын ургамалнуудай баян ургаса хуряаха тухай ВСХВ-гэй павильон бүхэндэ харуулагдана. Узбекскэ ССР-эй павильондо ороходо Андижанска областиин хүбөн ургуулагшадай стенд илангаяа һонирхолтой. Эндэхид 153 мянган гектарай га бүриһөө 28,5 центнер ургаса хуряаһан байна. Механизаци үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй, түрүү агротехникэ хэрэглэһэнэй, наукын туйлалтануудые хүдэлмэридөө нэбтэрүүлһэнэй ашаар энэ амжалта туйлагдаа.

Украинска ССР-эй павильон хүн зоной анхаралые ехээр татана. Эндэ орогшод республикын хүдөө ажахын туйлалтануудые ехээр гайхана. Украинын газар дайда баяншье юм. Алтан шара шэниисэ, сахарай свёкло, тоһолиг элдэб ургамалнууд, янза бүриин жэмэс, малай ашаг шэмэ—булта байха. Украинын колхоз, совхозуудай таряашад газар таряалан эрхилэлгынгээ культурые саг үргэлжэ дээшэлүүлнэ, ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые оньһожоруулна. Үргэн ехэ полинуудайнгаа ургаса дээшэлүүлхын тула эндэхи колхознигууд ехэ оролдолго гаргажа байнхай.

Хайшан гэжэ нуур намагтай газарнуудые хатааха, ашаглаха тухай Белорусска ССР-эй павильондо дэлгэрэнгыгээр харуулагдана. Иимэ газар Белоруссида 7 миллион шахуу гектар бии юм. Белоруссиин торфтой иимэ газарнуудта ороной урда зүгэй уһалагдадаг газарһаа дутуугүй ургаса хуряажа болохо гэжэ республикын түрүү колхоз, совхозууд, научна эмхи зургаанууд элирүүлһэн байна. Нуур намагтай газарнуудые хатааха, ашаглахада гаргашалагдаһан мүнгэ зөөри нэгэ хоёр жэл соо харюулагдадаг байха юм.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

КПСС-эй Кяхтын айкомой пленумһээ

Һаяхан КПСС-эй Кяхтын айкомой хоёрдохи пленум болоо. Пленум дээрэ аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ И. П. Зинченко «Аймагай колхозууд болон совхозой 1958 ондо абаһан социалистическэ уялгаяа хэр зэргээр дүүргэжэ байһан тухай» элидхэл хэбэ.

— Хүдөө ажахын продукт бүри ехээр үйлэдбэрилхын тулада аймагай колхозууд энэ жэлдэ нёдондонойхиһоо ороһо таряа абалгые 30 процент, һү—38 процент, мяха—15 процент дээшэлүүлхэ, 100 эхэ хонин бүриһөө 140 хурьга абаха гэжэ шиидэһэн байна,—гээд нүхэр Зинченко хэлэбэ.

Гэхэтэй хамта, колхозууд болон хониной совхоз абаһан уялгаяа хангалтагүйгөөр бэелүүлжэ байна. Хабарай тарилгын ябажа байбашье Ленинэй, Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд овёсой, хартаабхын, шара будаагай, капустын үрэһэ хүрэнгэ бэлдээдүй байһаар.

Малшад абаһан уялгаяа муугаар дүүргэжэ байна. Нэгэдэхи кварталда 1264 толгой эбэртэ бодо мал, гахай, хонин гарзалаа. «Красное знамя», Ульяновай нэрэмжэтэ колхозуудта абтаһан хурьгадай, тугалай 20 процентнь гарзалһан байна. Калининай нэрэмжэтэ колхозой нүхэр Тугутовай отарада 104 хурьган хороо. Иимэрхүү байдал Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой нүхэр Ц. Дансоруновагай, хониной совхозой Цырендылыковагай, Намжиловай даадаг отарануудта үзэгдэнэ.

Аймагта 100 эхэ хонин бүриһөө 64,7 толгой хурьган абтаад байна. Энэмнай тон үсөөн гээшэ.

Гахай үсхэбэрилхэ түсэб удаанаар дүүргэгдэнэ. Олонхи колхозуудта поршоонхонуудаа худалдаха ушар үзэгдэнэ. Аймагта поршоонхонуудай 16,6 процент, тэрэ тоодо Калининай нэрэмжэтэ колхоздо 50 процент, совхоздо 34,1 процент гарзалаа.

Энэ жэлдэ аймагай һаалишад, мал адуулагшад 3 миллион 900 мянган килограмм һү абаха, үнеэн бүриһөө 2050 килограмм һү һааха гэхэ гү, али нёдондонойхитой сасуулхада үнеэн бүриһөө 450 килограммаар ехэ һү һааха уялга абаһан юм. Гэбэшье, малшад уялгаяа муугаар дүүргэжэ байна. Калининай, Ульяновай нэрэмжэтэ колхозууд нёдондонойхи энэ үетэй сасуулхада үнеэн бүриһөө 85—95 килограмм һү багаар һаагаа. Уялгын ёһоор 9300 центнер мяхан абтаха байгаад, 862 центнер абтаа.

Колхозуудай, МТС-эй, совхозой партийна организацинууд ажахыда байһан дутагдалнуудые элирүүлжэ, тэдэниие зайсуулхын тулада хэмжээ абаха, уялгаяа дүүргэхынь түлөө хүдөө ажалшадай бүхы хүсые элсүүлхэ зэргэтэй. Гэхэ зуура, аймаг дотор тиимэ хүдэлмэри тон һулаар ябуулагдана. КПСС-эй айком, аймгүйсэдком абаһан уялгаяа дүүргэхынь тула колхозуудай, совхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ, парторганизацинуудта шанга эрилтэ табинагүй.

— Хэрбээ үбһэ тэжээл элбэгээр бэлдээгүй һаа абаһан уялгаяа дүүргэжэ шадахагүйбди,—гэжэ хониной совхозой 4-дэхи фермын партийна организациин секретарь нүхэр Будаев хэлэбэ.—Ургаса муутай газарые элдүүрилхэ, уһалагдадаг участогуудые ургэдхэхэ тушаа партиин Кяхтын айком, аймгүйсэдком анхаралаа багаар хандуулна. Хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ, тэдэниие олоной шадабари болгохо хүдэлмэри ябуулагданагүй. Фермын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда лекци уншагданагүй.

Погранична МТС-эй директор нүхэр И. И. Донской КПСС-эй айкомой хүдэлмэриие шүүмжэлээ. МТС-эй техникэ бага олзо доход абадаг (500—600 мянган түхэриг) колхозуудта худалдагдаа. Харин олзо ехэтэй Ленинэй, Сталинай, Калининай нэрэмжэтэ колхозууд техникэ абаагүй.

Калининай нэрэмжэтэ колхозой бригадир С. Ганжуров, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой бригадир Д. Цыремпилов гэгшэдэй гэмээр хурьгад олоор гарзалаа. Теэд тэдэнэр үгэ хэлэхэдээ элдэб шалтагаан дурдаад, зэмээ бэеһээ зайсуулха гэжэ оролдобо.

Мүн нэгэдэхи асуудалаар Калининай нэрэмжэтэ колхозой ОТФ-е даагша нүхэр Будажапов, тэрэ колхозой агроном Кудинов, совхозой директор нүхэр Ильков, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой комплексно бригадын бригадир нүхэр Мункуев, КПСС-эй Кяхтын айкомой секретарь нүхэр Хандуев, республикын хүдөө ажахын министрын орлогшо нүхэр Хазагаев болон бусад үгэ хэлээ.

«Аймагай комсомольско организацинуудай хүдэлмэри, комсомольско эхин организацинуудые партиин зүгһөө хүтэлбэрилгые һайжаруулха хэмжээнүүд» гэһэн асуудалаар ВЛКСМ-эй Кяхтын айкомой секретарь нүхэр Чешегаров элидхэл хэбэ.

Элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд комсомольско организацинуудта бии байһан дутагдалнууд тухай хэлээ. Комсомолшуудай, залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын, ниитэ-политическэ хүдэлмэри һулаар табигданхай. Аймагай комсомольско организацинуудта бии байһан дутагдалнууд хадаа партийна организацинуудай зүгһөө тэдэниие һулаар хүтэлбэрилһэн дээрэһээ болоно.

Журам эбдэгшэдтэй комсомолшууд өөһэдөө тэмсэхэ аргатай. Гэбэшье, «журам сахихын тулада ГДК-дэ милиционернүүдые эльгээгты» гэжэ телефоноор урингүй залуушуулай вечер болодоггүй. Залуушуулай дунда спортивна хүдэлмэри һулаар табигданхай.

Элидхэл тушаа Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Иринчеев, багшанар Матюшевский, Денисова, совхозой партийна организациин секретарь нүхэр Афанасьев, Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Цикало болон бусад үгэ хэлээ.

Пленум зүбшэгдэһэн асуудалнуудаараа зохихо тогтоол абаа.

Д. Болхоев, манай корр.

Сабшалангай үндэр ургасын түлөө

Нёдондо зун Курумканай аймагай колхозууд хэрэгтэй болохо тэжээлэй эройдоо 25—30 хубиие бэлдэжэ абаһан юм. Тэрэнэй хойшолонгуудһаа боложо, үнгэрһэн үбэлжэлгын үедэ тохёолдоһон бэрхэшээлнүүд аймагай колхозуудые һанаа оруулаа. Мүнөө аймагай колхозуудай партийна эхин организацинууд сагай уларилай ямаршье байгаа һаа, хадалан, сабшалангай талмай дээрэһээ баян ургаса абадаг болохын тула правленинүүдтээ хамта тодорхой хэмжээ абажа байна.

Наг шэбхэ гээшэ элбэгшье, гаргаша багатай, һайншье үтэгжүүлгэ мүн. Тиимэһээ аймагай колхознигууд энэ жэлдэ хадалан, сабшалан дээрээ 100 мянган тонноһоо бага бэшэ наг шэбхэ гаргаха уялга абанхай. Ленинэй, Кировэй, Калининай, Карл Марксын нэрэмжэтэ болон бусад колхозууд нуур, горхонуудай уһые уһалуурнин станцинуудай хүсөөр сабшалан, поли дээрээ гаргажа эхилээ. Сабшалангай талмай модо шулуунһаа сэбэрлэгдэнэ.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организаци наг шэбхэ гаргаха, уһалуури хэхэ хүдэлмэриингөө түсэбые сүм дүүргэхын тула бүхы колхознигуудаа, малшадаа, барилгашад болон мэргэжэлтэдые энэ хэрэгтэ хабаадуулха гэжэ шиидхээ. Энэ зорилгоор партбюрогой гэшүүд С. Цыбиков, Д. Эрдынеев, О. Бадмаев гэгшэд фермэнүүд, бригаданууд дээгүүрээ ябажа, энэ хэрэгэй тон шухала байһые колхознигуудта ойлгуулжа үгөө. Хүн бүхэндэ хэды шэнээн талмай уһалхаб, хэды тэргэ наг шэбхэ гаргахаб гэһэн даалгабари үгтөөд, саг үргэлжын хиналта табигдаа.

Колхозой комсомольско эхин организаци наг шэбхэ гаргаха долоон хоног соносхоо. Комсомолой гэшүүн бүхэн даалгабариһаа гадуур 3 тонно наг шэбхэ нэмэжэ гаргаха юм.

Мүн Уланханай үүлтэртэ малай фермын һаалишад Ж. Цыденова, Н. Ухинова, В. Хорганова болон бусад ажалайнгаа һүүлээр хамтадаа үдэр бүри 40—45 тонно наг шэбхэ сабшалан дээрэ гаргадаг байна. Тус колхозойхид га бүриһөө 20—25 центнер үбһэ, 25—30 центнер зелёнко абаа һаа, малдаа элбэг хүрэхэ тэжээл бэлдэжэ шадахабди гэжэ шиидээд тэмсэжэ байна.

Х. Бадмаев, КПСС-эй айкомой хүдэлмэрилэгшэ.

Группарторгнуудай семинар

КПСС-эй Баргажанай айком группарторгнуудай нэгэ үдэрэй семинар һаяхан үнгэргэбэ. Тэрээндэ хабаадагшад СССР-эй Верховно Советэй нэгэдэхи сессиин дүнгүүд, партийна группануудай зорилго гэһэн асуудалаар партиин айкомой секретарь С. Ж. Ламожаповай элидхэл зүбшэн хэлсээ. Һүүлдэнь «Партийна группын уялга», «Партийна группа-социалистическэ мүрысөө, ниитэ-политическэ хүдэлмэри эмхидхэгшэ» гэһэн асуудалнуудаар партиин айкомой таһагуудые даагшанар элидхэл хэбэ.

Семинарта хабаадагшад хүдэлмэриингөө дүй дүршэл халан абалсаа.

Л. Янушевская.

Шэнэ машинанууд

Ульяновскэ автомобильна завод шэнэ түхэлэй УАЗ-450 Д автомобиль бүтээжэ гаргаа. Энэ автомобиль ямаршье муу харгы замаар ашаа шэрэжэ шадаха юм. Кабинань түмэрөөр хэгдэһэн аад, двигатель дээрээ тодхогдонхой, хоёр хүнэй һууритай. Кабинын урда талын шэлые сэбэрлэжэ байха түхеэрэлгэ бии. Мүн дулаан агаар кабина руу оруулжа болохо юм. Ашаа тээхэ платформонь модоор хэгдэнхэй. Энэ машина 800 килограмм ашаа дааха. Хүсэд ашаатай ябахадаа час соо 90 километр түргэнөөр ябаха байна. ТАСС-эй фотохронико.

Николаев. СССР-тэ Д-357 Г маркын самоходно скрепер ухаалан зохёогдоо. Энэ машиные Брюссельдэхи Бүхэдэлхэйн выставкэдэ эльгээхын тулада «Дормашина» гэжэ завод бүтээн гаргаа юм.

Скреперэй удхуурынь 10 кубометр багтаасатай аад, 2,78 метр үргэнтэй. Энэ машина 300-һаа 500 метрын газарта элһэ шорой зөөжэ абаашадаг юм. Зураг дээрэ: Д-357Г маркын самоходно скрепер Брюссельдэхи Бүхэдэлхэйн выставкэдэ эльгээгдэхээ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

КПСС-эй ЦК-гэй майн Пленумэй тогтоолые республикымнай ажалшад һайшаана

Шэлэй заводойхидой үгэ

Дүрбэн һарынгаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, даабариһаа гадуур 23 вагон зүһэмэл шэл үгэһэн Улан-Удын шэлэй механизированнэ заводой хүдэлмэришэд химическэ промышленностиие хүгжөөхэ тушаа КПСС-эй ЦК-гэй майн Пленумэй тогтоолые ехэтэ һонирхон шудалжа байна.

Эндэхи хүдэлмэришэд ажалайнгаа һүүлээр олоороо сугларжа, тус тогтоолтой танилсаха зуураа, саашаа яажа ажаллаха, хүдэлмэридөө түрүүшүүлэй дүй дүршэл, уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын дурадхалнуудые бүри олоор нэбтэрүүлхэ тухай хөөрэлдэнэ.

— Партиингаа энэ тогтоолтой танилсаад байхадаа бидэнэр улам хүсэтэйгөөр ажаллажа урда туйлаһан дүнгүүдээ үшөө ехээр шэнэлхэ ёһотойбди,—гэжэ заводой түрүү слесарь нүхэр Казанцев хэлээд,—би өөрөө үдэр бүриингөө даабариие 150-һаа 200 процент хүрэтэр дүүргэжэ байхаб,—гэжэ мэдүүлбэ.

Түрүү слесарь Казанцевтал адли партиингаа тогтоолые бүри мүһэн һайшаагаад, шэнэ, дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абажа байһан хүдэлмэришэд халаан, цех бүхэндэ олошоржо байна.

В. Попов.

Партидаа баярые хүргэнэ

Улан-Удын модоной заводой хүдэлмэришэд, «Химическэ промышленностиие хүгжөөлгэ, илангаяа холимог материал үйлэдбэрилгэ түргэдхэхэ, хүн зоной болон арадай ажахын хэрэглэмжые хангахын тула тэрээгээр элдэб зүйлнүүдые хэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гэй майн Пленумэй тогтоолтой танилсаа. Тэдэнэр энэ тогтоолтой танилсаад, арад зонойнгоо ажабайдалые улам баян дэлгэр болгохо тухай ходо-доо оролдолго гаргажа байдаг түрэл партидаа халуун баяр хүргэнэ.

Агитатор нүхэр Рымарев һаяхан заводой механическа цехын хүдэлмэрилэгшэдые тус тогтоолтой танилсуулаа. Һүүлээрнь хүдэлмэришэд һанамжа дурадхалнуудаа хэлэжэ, партиингаа хараалһан хэмжээ-ябуулгые тон ехээр һайшааба.

—Партиингаа энэ тогтоолтой танилсаад байхадаа, бүришье хүсэтэйгөөр ажаллаха дура зориг түрэнэ,—гэжэ цехын хүдэлмэришэн Александр Земесков хэлэбэ.

Тэрэшэлэн заводой бусад цехүүдэй хүдэлмэришэд ажалайнгаа һүүлээр энэ тогтоолые эдэбхи ехэтэйгээр шудалан үзэнэ.

Д. Аюшеев.

Абаһан уялгаяа дүүргэхэб

Би сугтаа хүдэлдэг хонишодтойгоо хамта химическэ промышленностиие хүгжөөхэ тушаа партиингаа шэнэ тогтоолтой танилсаад байхадаа, химдахан аад, шанар һайнтай хубсаһа хүнар бүри элбэгээр наймаалагдадаг болохо гэһэндэнь урмашабаб.

Теэд бидэнэр хонишод химическэ промышленностиин хүдэлмэришэдэй ажалаа шэнэлэн хубилгажа, бүтээдэг юумэнэйнгээ шанарые һайжаруулхыень хүлеэгээд һууха бэшэ, харин шанар һайнтай нооһо бүри ехээр эльгээжэ байха зэргэтэйбди.

Би мүнөө 100 эхэ хонин бүриһөө 136 хурьга абаад, һайнаар түлжүүлжэ байнаб. Намтай сугтаа хүдэлдэг Еши Галсанова, Сожма Жапова гэгшэд һайнаар ажаллана. Эдэ нүхэдтэйгөө мүрысэн ажаллахадаа, абаһан хурьгадаа гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ, энэ жэлдэ түл абалга, нооһо хайшалалгаар хэлэһэн үгэдөө хүрэхэб.

Ц. Бадмаева,
Заиграйн аймагай «Улаан Эрхирэг» колхозой хонишон.

Альбом хэблэгдэбэ

ЛЕНИНГРАД, (ТАСС). «Искусство» гэжэ нютагай хэблэлэй таһаг «Советскэ искусство 1917—195[…] онуудта» гэһэн ехэ альбом хэблэлһээ һаяхан гаргаба. Альбом дотор советскэ засагай 40 жэлэй үе соо уран зурагай, скульптурын, графикын хүгжэлтэ үргэнөөр харуулагдана. Тэрээн соо суглуулагдаһан 567 үнгэтэ, шэрдэмэл зурагууд […] жэлэй үе соо советскэ дүрсэлэн ха[…]руулдаг искусствын ямараар хүг[…]жэһэн тухай тодоор харуулагдан[…].

Тус альбом олон ондоо яһатанай — ородой, украинын, армяниин, грузиин, узбегүүдэй, латышуудай, литовецуудай болон бусад арадуудай уранзураашадай зохёолтой танилсуулна. Альбомой түрүүшын хуудаһануудта бэшэгдэһэн статья, зурагуудайнь бүридхэл ород, англи, француз болон немецкэ хэлэн дээрэ үгтэнхэй.

Агитаторай блокнодой 9-дэхи номер

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой пропаганда, агитациин таһаг «Агитаторай блокнодой» ээлжээтэ номер хэблэлһээ гараба.

Блокнодой түрүүшын хуудаһанууд «Хөөрэлдөө хэхэ материалнууд» гэһэн бүлэгөөр эхилнэ. Тэрэ бүлэг дотор «Малда элбэг тэжээл бэлдэе» гэһэн БМАССР-эй Хүдөө ажахын министерствын ахалагша зоотехник И. Михайловай статья толилогдоһон байна. «Шэмэтэ тэжээл хадаа һү, мяха, нооһо ехээр абалгын шухала зүйл мүн гэжэ түрүү колхозуудай малшад мэдэдэг. Тиимэһээ үнеэн бүридэ 10 тонноһоо бага бэшэ, хонин бүридэ 2 центнер силос бэлэдхэхэ уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэ гээшэ хүдөө ажалшадай шухалын шухала зорилго мүн болоно» гэжэ тэрэ статья дотор хэлэгдэнэ. «Ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ ту[…]лаар манай түрүүшын алхамууд» г[…]һэн Түнхэнэй аймагай «Сибирь» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр С. Ше[…]фировай, «Түмэр суглуулжа, мартэнэнүүдтэ үгэе» гэһэн нүхэр И. Ива[…]новой статьянууд блокнодто толилогдобо.

«Социалистическэ ниитын байгуулалтын гуримые хүндэлэн сахи[…] гээшэ совет хүн бүхэнэй арюун ял[…]га мүн» гэһэн КПСС-эй обкомой за[…]хиргаанай болон худалдаа наймаа[…]най-финансова органуудай таһаг[…] даагшын орлогшо нүхэр И. Про[…]ровой статья энэ номерто оруул[…]данхай. Совет арадай шэнэ, соци[…]листическэ соёл культурые, нии[…] шэнэ байгуулалтада таараха [...]декснуудые байгуулһан, хүнүүд[…] абари зангай коммунистическэ [...]рим журамые байгуулһан зар[…] хүнүүдэй ухаан бодолдо үлэ[…] хуушан сагай үлэгдэлтэй шан[…] тэмсэлэй ябуулагдажа байһан [...]хай энэ статья дотор хэлэгдэнэ.

«Эб найрамдалай түлөө хэ[…] агуу ехэ хэрэг» гэжэ нүхэр Ф. Ин[…]новой статья хөөрэлдөө хэхэ мате[…]риалнууд соо оруулагданхай.

«Түрүү дүй дүршэлэй трибун[а]» гэһэн бүлэг дотор Зэдын аймаг[…] Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой т[…]рүүлэгшэ нүхэр Сергей Федоро[…] Тараканолский кукурузын баян [ур]гаса хайшан гэжэ абадаг тухай [...] хөөрэнэ. Тэрэшэлэн «Бурмон[...]строй» трестын барилгын нэгэд[…] управлениин хүдэлмэришэн Ни[ко]лай Алексеевич Ашурковай хүт[…] бэрилдэг штукатурнуудай бригад[…] эрхим хүдэлмэри тухай энэ бү[…] дотор толилогдоо.

Справкын таһаг соо Брюссель[дэ]хи Бүхэдэлхэйн выставкэ дээрэ[…] советскэ павильон тухай бэшэг[дэ]һэн статья бии.

П. Попов[…]

Парторганизациин хүтэлбэреэр

1955 оной апрель һарада КПСС-эй Яруунын айкомой шиидхэбэреэр нүхэр Ц. Ширабон «Путь Социализма» колхоздо эльгээгдэжэ, эхин парторганизациин секретаряар һунгагдаһан юм. Тэрэ үедэ колхоз бэрхэшээлтэй байдалда ороод байгаа һэн. Үрэһэ хүрэнгэ, тэжээл дутуу, үхэр мал турашаһан байгаа. Олзо доходшье бага, тэрэ жэл колхознигуудай ажалта үдэртэ оройдоол 43 мүнгэ хубааһан юм.

—Тиихэдэ зарим нэгэн колхознигууд артелиингээ ажахые хүгжөөхэ ехэ арга боломжотой байһанаа үнэншэдэггүй һэн,—гэжэ нүхэр Ширабон мүнөө хөөрэнэ. Колхозой парторганизацида коммунистнууд үсөөн, эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри ехэ һула байгаа һэн.

Нэгэтэ хүршэ «Улаан Ярууна» колхозтоёо ниилэхэ гэжэ колхознигуудай хамтын суглаан шиидхэбэри гаргаад, түлөөлэгшэнэрые эльгээхэдэнь, улаан-яруунынхид арсаһан юм.

—Бидэ бэшэ зонһоо юугээрээ муу гээшэбиибди?—гэжэ тэрэ үедэ эндэхи колхознигууд гомдолтойгоор асуудаг байгаа.—Муу бэшэбди. Имагтал ажалаа һайнаар эмхидхэхэ ёһотойбди,—гэжэ колхозой коммунистнууд шууд харюусадаг байба.

Эхин парторганизаци колхознигуудайнгаа дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа эхилбэ. Хамтынгаа ажахые хүгжөөхэ, нэн түрүүн ниитынгээ малда үбһэ тэжээл ехээр бэлэдхэхэ, үхэр малаа һайнаар харууһалха шухала байһыень артелиингаа гэшүүдтэ һайнаар ойлгуулба.

Үбһэ тэжээл ехээр бэлэдхэхэ, малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ, олзын орошо гарашые зүбөөр түсэблэхэ, ажал хүдэлмэриин тоо бүридхэл һайжаруулха гэхэ мэтэ хэмжээ-ябуулга колхозой парторганизаци правленитэй хамта хараалһан байгаа. Парторганизаци малшадай хүдэлмэриие саг үргэлжэ хинажа байдаг. Коммунистнууд, комсомол-залуушуул ажал хүдэлмэридэ олоор эльгээгдэжэ, хам орон хүдэлжэ эхилээ һэн.

1955 оной һүүлдэ колхознигуудай туйлаһан түрүүшын амжалта харагдажа захалаа. Колхозой олзо доход 700 мянган түхэриг болоо һэн. Һү һаалга хоёр дахин дээшэлээ, нооһон, мяхан, таряан ехээр абтаа. Иимэ түрүүшын бараг һайн дүнгүүд артелиин колхознигуудые урмашуулһан юм. 1957 ондо колхозой экономико улам бэхижээ. Миллион түхэриг олзо оруулһан, үнеэн бүриһөө дунда жэшээгээр 1402 литр һү һааһан, хонин бүриһөө хоёр килограмм нооһо хайшалһан, ажалта үдэртэ 5 түхэригһөө дээшэ мүнгэ хубааһан байна.

Колхознигуудай ажалай эдэбхишье дээшэлээ. Парторганизаци болон правлениин гаргаһан шэнэ, шэнэ үүсхэл, хэмжээ-ябуулга бэелүүлхын түлөө колхознигууд үнэн сэхээр хүдэлдэг болоо. Шэнэ түсэбүүд, илангаяа барилгын асуудалаар хараалагдажа бэелүүлэгдэнэ. Колхозой центр болбосон түхэлтэй боложо байна. Электростанци, 4 автомашинын багтаха гараж, шэнэ пекарни, галай аюулһаа һэргылхэ депо, худаг, электрын хүсөөр уһа абаха колонко, байрын дүшөөд шахуу гэр баригдаа.

Һүүлэй 2—3 жэлэй туршада малай байра олоор баригдаа. Шэнэ Шэлэ гэжэ газарта үнеэдэй, тугалай типовой далнууд, малшадай байха гэрнүүд баригдаа. Тэндэ дүтэхэн 200 гахайн байха типовой байра, гахайшадай байха хоёр гэр баригдаа. Мүн энэ үбэл шэнэ культбаза түхеэрэгдээ, магазин бии болоо. Бани, электростанци бариха модо, шулуун эндэ буулгагдаа. Бэшэшье газарта мянга-мянган хонитой хониной дүрбэн отарада шэнэ байранууд түхеэрэгдээ.

Колхозой таряан ажалай бригадын байдаг Улхасаа гэжэ газарта столовотой, хэдэн таһалгатай гэртэй шэнэ стан баригдажа дүүрэжэ байна. Механизаторнууд, колхознигууд эндэ хабар, намарай хүдэлмэриин үедэ һайн байрада байха юм.

Колхозой мал ажал улам саашадаа хүгжэнэ, малшадай дунда социалистическэ мүрысөөн эмхидхэгдээ. Үнгэрэгшэ жэл зарим үнеэдээ хоёр дахин түрүүлжэ, 100 үнеэнһээ 106 тугал абтаа. Мүнөө жэл колхозоороо 500 мянган литр һү һаахын түлөө һаалишад амжалтатайгаар тэмсэнэ. Мүнөө 120 гаран мянган литр һүн һаагдаа. Энээнһээ урда жэлнүүдтэ колхоз жэл соогоо үнеэн бүриһөө 300—400 литр һү һаажа, бүхы дээрээ оройдоол 100—150 мянган литр һү һаадаг һэн. Колхозой түрүү һаалишад Н. Бадмаева, Ц. Жигжитова, Ц. Гармаева болон бусад мүнөө жэл үнеэн бүриһөө 1800—2000 литр һү һааха уялгаяа дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна. Жэлэй эхинһээ хойшо колхоз һү һаалгаар аймаг соогоо түрүү һууридa ябажа, КПСС-эй айкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг барижа ябана.

Үнгэрэгшэ зун үбһэ тэжээл ехээр, һайн шанартайгаар бэлдэжэ абаһанай ашаар үбэлжэлгэ муу бэшээр үнгэрөө, малай хүсэ шадалынь муудаагүй, гарза болоогүй. Хүршэ колхозуудтаа үбһэ тэжээлээр туһална. Малай отара, фермын хажууда 45—50 гектар зелёнко таридаг заншалтай болоо, үбһэ бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ малшад өөһэдөө эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, шанар һайнтай үбһэ хуряажа абадаг юм. Иигэжэ колхозой правлени болон парторганизаци үбһэ тэжээл бэлдэхэ шухала асуудал шиидхэжэ шадаа.

Колхозой парторганизаци малшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулна. Һү һаалгын дүнгые арбан хоног бүри согсолно, һара бүри «Һаалишадай үдэр» «Хонишодой үдэр» үнгэргэгдэнэ. Квартал соо нэгэ дахин «Малшадай үдэр» үнгэргэгдэжэ, амжалтанууд һайшаагдажа, дутуунууд элирүүлэгдээд, һүүлээрнь кино, концерт харуулагдадаг юм. Парторганизациин агитколлектив 14 агитатортай. Тэдэнэр шэнэ һонин, парти, правительствын табиһан зорилго тухай малшадтаа ойлгосотойгоор хөөрэжэ үгэдэг байна. «Илалта» гэжэ ханын һонин, «Дайшалхы хуудаһанууд» таһалгаряагүй гаража байдаг.

Колхозой коммунистнуудай олонхинь мал ажалда хүдэлнэ. Гол хүдэлмэриингөө хажуугаар партиин гэшүүд парторганизациин үгэһэн тусхай даалгабари дүүргэдэг байна. Мал адууһаа яажа харанаб, уһалдаг уһаниинь ямар байнаб, тэжээлээ ямараар гаргашалнаб гэхэ мэтэ асуудалаар коммунистнууд фермэ, отара дээрэ хиналта ходоодоо хэжэ байдаг, дутуу дунданууддыень һүүлдэнь партийна суглаан, партбюрогой болон правлениин зүблөөн дээрэ шүүмжэлдэг болоо. Мүн ажалай элдэб һалбаринууд дээрэ хүдэлжэ байһан коммунистнуудай тоосоон партбюро, партийна суглаан дээрэ шагнагдана.

Колхознигуудые үдэрһөө үдэртэ хүмүүжүүлжэ байдаг эхин парторганизаци колхозые хүтэлбэрилгын гол хүсэн болонхой, тэрэнэй нэрэ хүндэ дээшэлнэ. Ажалай түрүүшүүл партида ороно. Һүүлэй үедэ хонишод Ц. Доржиев, Д. Дымбрылова, түмэршэ дархан Н. М. Богданчиков партиин гэшүүндэ абтаа. Мүнөө үшөө 5 түрүү һаалишад партида орохоёо бэлэдхэжэ байна.

Колхозно байгуулалтые саашань хүгжөөхэ гэһэн парти, правительствын түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй бэелүүлэгдэжэ байһан шэнэ эрхэ байдалда энэ колхозой ажахын улам бэхижэхэ арга боломжо бүри ехэ болоо.

К. МАЛАНОВ.

Редакцида ерэһэн бэшэгүүд

...ТИСТНАР, УРАНЗОХЁОЛШОД, АЙЛШАЛЫТ МАНАЙДАА!

«Бурят-Монголой үнэн» газетэ ...ондо жэлэй һүүл багта респуб...лын уранзохёолшод Тарбага...н, Мухаршэбэрэй, Бичурын ...агуудаар ябажа, уншагшадтай... уулзажа, хөөрэлдэбэ гэжэ ...эһэн байна. Тэдэнние манай ...дын аймаг ерэжэ, уран шүлэг, ...ёолнуудаа үргэн зоной урда ун...жа, 1959 ондо болохоёо байгаа ...ература, искусствынгаа декада... ямараар бэлдэжэ байһанаа ...рэжэ үгэхыень бидэ ехэ хүлеэ... гээшэбди.

...үндэтэ уранзохёолшод, таана... маанарта ерэжэ, зохёолнууд ...айгаа, саашанхи түсэб, ажал ...айгаа хөөрэжэ үгөө хадатнай, зомнай баясажа, таанараа ...ршалжа, һайн һайханаар ...эхэл һэн даа. Хонишод, мал..., механизаторнууд, хүдэлмэри... болон алба хаагшадтай золго... ажал хүдэлмэритэйнь танил... хадатнай, шэнэ шүлэг, очерк, ...а түгэлдэр уран зохёол түрэхэл ...гаа. Теэд таанарнай манайда ...дэ ерэнэгүй гээшэбта? Һаяхан залуу уранзохёолшо Николай Дамдинов тон зүб шүүмжэлэл хэжэ, «Уран зохёолдо хабаатай хөөрэлдөөн» гэжэ статья соогоо 1959 оной декадада бэлдэхэ хэрэгтэй, тиимын тулада холо, ойрын аймагуудта гаралгаяа эрид олошоруулая, ниитэ олон уншагшадтай хөөрэлдэе гэжэ уранзохёолшодые уряалаа һэн. Өөрөө Н. Дамдинов хоёр жэлэй саана Закаменаар ябажа, элидхэл хэжэ, зонтой зугаалжа, ажалтайнь танилсаһан байгаа. Мүн гурбан жэлэй саана уранзохёолшод Н. Балдано, Д. Жимбиев, Д. Хилтухин гэгшэд холын Курумкан айлшалжа, хүнүүдые ехээр баясуулһан бэлэй. Харин мүнөө юундэ эдэ нүхэднай харагдахаяа болинхой гээшэб? Город шадар ябаад лэ һанаагаа амаршана гү?

Хүндэтэ уранзохёолшод! Зэдэ Борьёогоор айлшалхыетнай уряалнабди.

Д. Доржиев.

Зэдын аймаг.

***

...үүлэй жэлнүүдтэ соёл гэгээрэ... хүдэлмэриин хүгжэн бадарһа...нь хэндэшье мэдээжэ. Манай ...ублика өөрынгөө оперо, бале... драмын театрнуудтай, филар...итой байнабди. Хэдэн олон га...та артистнууд бии болонхой.

...энэрнай гансашье үргэн ехэ ...орон дотороо бэшэ, мүн холын ...а ябажа, Бурят-Монголойнгоо ...а зүжэгтэй хүн зониие танил...һан, республикаяа суурхуулдаг.

...бэшье, тэдэнэй хүдэлмэридэ ...эн дутуу зүйлнүүд бии гэжэ һа...ана. Ушарынь, литература, ис...твымнай хүдэлмэрилэгшэд хү...зонтойгоо үшөөл бага холбоо ...саатай байна. Юуб гэхэдэ, тэ...рнай республика соогуураа ...а, һони һонин зүжэг, хатар ...а тоншье үсөөн харуулна. Хү...эй клубуудта горьтой туһалам...зүүлнэгүй.

...сквада болохоёо байгаа дека... бэлэдхэжэ байһан мүнөө үедэ ...й театрнууд программануудаа... хүдөөгэй ажалшадые танилсуулжа байгаа һаань һайн һэн гэжэ һанагдана. Теэд хэдэн жэлэй туршада холын аймагуудаар зүжэг наада табихаяа гарадаггүй байдагынь халагламаар. Ленинэй орденто оперо, баледэй, Бурят-Монголой драмтеатрнуудай коллективүүд һүүлэй 2—3 жэлэй туршада Түнхэнэй аймаг ерээгүй байха юм. Хатар, нааданай ансамблиин артистнар жэлдээ нэгэ дахин холын аймагуудаар гарахадаа, өөдэгүй программатай байдаг. Нёдондо жэлдэ Түнхэнэй аймагта ерэһэн артистнар миин лэ зониие дүшөөд минутын туршада «һамааруулаад» үнинэй номернуудаа харуулаад, ябашоо һэн. Тиихэдэ хүдөөгэй зон тэдэниие үдэрһөө үдэртэ хүлеэн, шэнэ һонин дуу, хатар хараха найдалтай һуудаг.

Саашадаа искусствын хүдэлмэрилэгшэд хүдөө зоноороо нангин холбоотой боложо, һони һонин зүжэг наада харуулдаг болохыень хүсэгдэнэ.

А. Мангатханов, Түнхэнэй аймагай газетын редакторай орлогшо.

Уншагшадай конференци

...риин аймагай «Улаан Бургал... колхозой центртэхи клуб уран ...лой номуудые олоной дунда ...рүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа ... табина. Эндэ пролетарска ...охёолшо А. М. Горькиин ... гэжэ романаар уншагшадай ...еренци һаяхан болобо. Энэ ...еренцидэ хабаадалсахаяа ... хүн суглараһан байгаа. Ун...шад Д. С. Цыденов, Х. С. Бан...цаева, Ш. Доржиев гэгшэд ...омой удхые һайн мэдэхэ бай...а харуулаа.

Гэбэшье, имэ һайшаалта хэрэгтэ Доодо-Бургалтайн долоон жэлэй һургуулиин зарим багшанар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, арбадахиие дүүргэгшэд, зооветеринарна институдһаа практикада ерэһэн студентнэр эдэбхитэйгээр хабаадалсаагүй. Удаадахи конференциеэ уранзохёолшо Жамсо Тумуновай «Алтан бороо» гэжэ романаар үнгэргэхые уншагшад хүсэбэ.

С. Банзаракцаев.

Декадые угтуулан

...рят-Монголой номой хэблэл ...жэлдэ Москвада болохоо ...н манай уран зохёол, ис...вын декадада зорюулагдаһан ...үдые гаргажа эхилбэ. Һаядаа ...оной зохёолнуудай нэгэ боти ...эн соо «Хиртэһэн һара», ...зын санха» гэжэ хоёр по..., «Үбгэн Жэбжээнэй мэргэн» ...үльгэр оролсоно), Ц. Шагжи... зүжэгэй суглуулбари (энээн ...Хабарай дуун», «Будамшуу» ...мэтэ мэдээжэ зохёолнууд бии), Ч. Цыдендамбаевай «Буряадай угалзанууд», Н. Дамдиновай «Шэнхинээтэ нарһад», Ц. Номтоевой «Эхэ орондо алдар соло», В. Кузнецовой «Хабар ерэбэ» гэһэн шүлэгэй номууд худалдаанда гараа.

Һаяар Х. Намсараевай зохёолнуудай хоёрдохи боти, Н. Балданогой зүжэгүүд, С. Метелицын «Байгалай домог» гэжэ зүжэг хэблэлһээ гарахань.

С. Барер.

Сочи. «Волга» гэжэ санаторидо 150 хүнэй байха шэнэ корпус нёдондо жэлэй июльдэ баригдаа һэн. Мүнөө энэ санаторидо 200 гаран хүн амаржа, аргалуулжа байнхай. **Зураг дээрэ:** Горьковско областьһоо амархаа ерэһэн хүнүүд санаториин шэнэ корпусой наада талада хөөрэлдэжэ һууна.

ТАСС-эй фотохронико.

БИЧУРЫН АЙМАГТА

ШУЛУУН БАРИЛГАНУУД БОДХООГДОНО

Бичурын аймагай колхозууд малай, үйлэдбэриин байрануудые, мүн гэрнүүдые шулуугаар баридаг болонхой. Шулуун барилганууд бүхэ бэхи байхаһаа гадна, үнэ багатайгаар бүтэнэ.

«Победа» колхоз шулуугаар гахайн байра бариба. Бичурын сельсоведэй Кировэй нэрэмжэтэ колхоз шулуу ехээр бэлдэнэ. Нёдондо энэ колхоз тэжээл бэлдэдэг кухни тодхожо хүдэлгөө. Нүхэр Шараповай толгойлдог барилгашадай бригада 120 үхэрэй орохо шулуун байрын барилга үргэлжэлүүлжэ байна.

КОЛХОЗОЙ ҺАЙНДЭР

«Ленинский путь» колхоздо мал ажалаар хүдэлмэриин дүн гаргадаг болонхой. «Малшадай үдэр» колхоздо һайндэрэй янзатайгаар үнгэргэгдэнэ.

Артелиин малшад сугларжа, энэ оной I кварталай хүдэлмэриин дүн һаяхан гаргаба. Сүүдхэдээ үнеэн бүриһөө 6—8 литр һү һаажа байһан эрхим һаалишад Улина Петрова, Екатерина Слепнева, Улина Григорьева болон тугалшад Варвара Петрова, Валентина Григорьева гэгшэдтэ магтаалай хуудаһанууд барюулагдаа.

БРИГАДАНУУД ТОМОДХОГДОО

Мүнөө шииг нойто ехэтэй һайн хабар боложо байна.

— Энэ жэлдэ орооһо таряанай, сахарна свёклын үндэр ургаса хуряаха зорилго табигдана. Шэниисын гектар бүриһөө 100 пүүдһээ доошо бэшэ таряан абтаха зэргэтэй. Юуб гэхэдэ, хүсэтэ техникэ манай мэдэлдэ ороо,— гэжэ «Защита мира» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Жаркой хэлэнэ.

Колхозой правлени техникэ абаад байхадаа бригадануудаа томодхон, 3 бригада болгоо. Бригадануудые толгойлогшодоор тракторна бригадануудай бригадирнууд табигдаа.

К. Бобров.

Халуун хаһа

Бурят-монгол литературын үдэр бүри хүгжэжэ, амжалта туйлажа байһаниинь мэдээжэ. Шүлэгэй согсолбори, повесть, роман нилээд олоороо бэшэгдэнэ.

Ерэхэ жэлдэ болохоо байгаа бурят-монгол литература, искусствын декадада республикымнай уранзохёолшод бэлдэжэ, холын харгыда мордохоо зэһэжэ байна. Москвада үнгэргэгдэхэ декада манай түрэл литературада шанга шалгалта болохонь. 1940—1950 онуудта үнгэргэгдэһэн декада, вечер тэрэл үеынгөө амжалтануудые тус тустань гэршэлһэн байна. Мүнөө үеын бурят литература шадал шэнээ абаа, онсо маягтайшье, үргэншье болоо. Үнэхөөрөө, урилдаанда бэеэ заһаһан мориндол, манай литература түхэл маягаа сэбэр болгожо, арга зэбсэгээ хурсадхажа байгаа юм. Иимэһээ уранзохёолшодто халуун хаһа тохёолдоод байна. Мэдээжэ болоһон прозаик, поэт болон драматургнууднай мүнөө үедэ бии үгы зохёолоо суглуулжа, согсолжо, һагшажа, «һамнажа» тухагүй байна бшуу. Манай түрэл литературада гуша гаран жэлэй хугасаа соо бэшэгдэһэн зохёолнууд Москва хотодо табигдан харуулагдахань. Тиихэдэ хэн ямар зохёолнуудаа декадада абажа ошохоб гэһэн асуудал манай уранзохёолшодой союзда үнинэй баталагданхайшье байжа магад.

Прозо хадаа ямаршье литературын «хүндэ артиллери» гэлсэдэг. Манай түрэл бурят-монгол литературада холо һүрэдэг «ухэр буунууднай» дан үсөөдэнэ бэшэ аал? Х. Н. Намсараевай «Үүрэй толон», Ж. Т. Тумуновай «Нойрһоо һэриһэн тала», «Алтан бороо», П. И. Малакшиновай «Багша», Ч. Цыдендамбаевай «Банзарай хүбүүн Доржи»...Хэблэлдэ гараһан, уншагшадта тунхаглагдаһан томо зохёолнуудые нэрлэхэ болоо һаа, нигээд лэ дүүрэшэнэ. Бэшэгдэжэ байһан захёолнуудые тоолохо болоо һаа, Б. Мунгоновой «Хүсөөтэ горхон харьяална», П. Малакшиновай «Уригдаһан уурхай», Д. Батожабайн нэрээ олоогүй роман. Уранзохёолшо Ч. Цыдендамбаев зохёолойнгоо гурбадахи номые декада болотор дүүргэхэ бэзэ гэжэ найдагдана.

Һаяхан Бурят-Монголой уранзохёолшодой союзда Платон Малакшиновай шэнэ роман—«Уригдаһан уурхай» зүбшэн хэлсэгдээ.

Платон Малакшинов манай литературада шэнэ хүн бэшэ. Гушаад онуудта зохёолнуудые түрэл хэлэн дээрээ бэшэжэ эхилһэн юм. Тэрэнэй зохёоһон «Холын городто» гэжэ повесть уншагшадта һайн мэдээжэ байха. «Багша» гэжэ романиинь 1954 ондо тусхай ном боложо хэблэгдэнхэй. П. Малакшинов энэ романайнгаа сюжет дээрэһээ үбилтэ абаад, мүнөөхи романаа бэшээ гээшэ. Тус зохёол соогоо февральска революциин амисхаал харуулна. Тобшоор хэлээ хада, хайшан гэжэ Буряадай талануудаар «нойрһоо һэрижэ» хүн зон шэнэ байдал тээшэ тэгүүлнэм гэһэн сюжедтэй.

Гэхэ зуура, бүхы мэдээжэ романуудай (Тумуновай, Намсараевай) гансал энээн тухай бэшэгдэнхэй, тиимэһээ дан үгырнэ, шэнгэрнэ бэшэ гүбди?!

Зүбшэн хэлсэгшэд тус романиие һайшаагаа, хэблэлдэ зууршалха гэлдээ һэн.

Бэлэн боложо байһан Б. Мунгоновой роман мүнөөдэрэй хүдөө нютаг харуулна. Темынгээ талаар гэмгүй, болохотой. «Бурят-Монголой үнэн» газетэдэ хэблэгдэгшэ отрывогуудаарнь шэнжэлэлтэ хэхэ болоо һаа, бараг гэжэ уридшалан хэлэхээр.

***

Зүжэг зохёолнууд (драматурги) тушаа манай хэблэлдэ хөөрөөн бүри гарадаггүй. Энэмнай буруу гэжэ хэлэмээр. Манай зүжэгшэ уранзохёолшод шэнэ шэнэ зохёолоор бидэнээ ехэ баясаагаа. Бурят драмын театрын ендэр дээрэ һүүлэй үедэ табигдаһан зүжэгүүд болохотой байна. Һаяхан Бурмонгиз Ц. Г. Шагжинай гурбан зүжэг нэгэ ном болгожо согсолон хэблээ. Тэндэнь мэдээжэ болоһон «Будамшуу», «Түрүүшын жэл», «Хабарай дуун» гэһэн зүжэгүүд оронхой.

Зүжэг найруулгын талаар Ц. Шагжин горьтойхон амжалта туйланхай. Тэрэнэй зохёоһон «Будамшуу» Казаньда, Якутскада, Хакассида табигдажа байна. «Түрүүшын жэл» гэһэн зүжэгынь Монголой театрта табигдана. Бурядай оньһон үгэнүүдээр суршэгдэһэн сэсэн мэргэнээр арадай хөөрэлдэдэг янзаар бэшэгдэһэн ярилдаан (диалог) сэдьхэл баясуулна.

Дашарабдан Батожабай айхабтар абьяастайгаар хүдэлмэрилдэг уранзохёолшо. Сценари, рассказ, пьесэ, повестьнуудые бэшэһэн, хэблэһэн байха. Иимэ ехэ ажал һүүлшын 5—6 жэлэй хугасаа соо хэһэн байна бшуу! Һаяхан Д. Батожабайн гурбан зүжэг суглуулагдаад, «Дойбод сохилго» гэһэн гаршагтайгаар хэблэгдээ. Батожабайн далайса ехэ: героика, сатира—бэе бэедээ «таарадаггүй» хоёр шэглэл хуршэнэр тэрэнэй творчестводо байрладаг. «Барометр шуурга харуулна» гэһэн героическа зүжэгынь мүн лэ «Дойбод сохилго» гэһэн комедитэй (шог зүжэгтэй), «Галта мүрэн» гэһэн мүнөө сагай тематика дээрэ бэшэһэн зохёолынь тус ном дотор оронхой.

Иимэ зохёолнуудай һубарилдаһаар, зүг татан жэгүүртэн мэтэ Бурядай талаар «дэлижэ» байхадань, манай шүүмжэлэгшэнэр «һажажал» һууна бэшэ аал? Хэрбээ манай шүүмжэлэл тухай хэлэхэ болоо һаа, нэгэтэ хэлээд гараха һанаатайб. Бүхы республикынгаа декадада бэлдэжэ, тухашаржа байха хирэдэ, хүндэтэ литературоведүүднай «ама хахалжа», агууехэ шүүмжэлэл гарганагүй. Республика доторнай 130 гаран эрдэмтэд бии, тэдэнһээ илангаяа хэлэ бэшэгэй кандидадууд ядахын сагта зуу гаран байхадаа магадгүй. Тиихэдэ манай уранзохёолшод (ССП-гэй гэшүүд) 30 хүн байна. Хүн бүхэнэй творчествые хубаажа шэнжэлхэ болоо хадаа 2—3-аараа нэгэл хүнөө «эмээллэн» һундалдажа ябахаар байгаа даа.

***

Шүлэг—«минии хүлэг» хадань поэзи тушаа нэгэ удаа зогсохо һанаатайб.

Шүлэгшэ нүхэднай юутэй ерэхэнь ааб гэжэ асуугаа хада, поэзимнай баглаа сэсэг шэнги һалбаржа байна. Д. Мадасоной, Ц. Номтоевой, Д. Жалсараевай, Ш. Нимбуевай, Ц-Ж. Жимбиевэй, Ц-Б. Бадмаевай, Ч-Р. Намжиловай, Ч. Цыдендамбаевай, Н. Дамдиновай, Г. Чимитовэй, А. Бадаевай болон С. Ангабаевай шүлэгүүдэй согсолборинууд хэблэгдэн гараха. Зарим номынь хэблэгдэнхэй. 1958 он поэзиин хэзээ хэзээнэйхиһээ үлүү, баян «ургаса» хуряажа абахань лабтай.

Манай республика илангаяа шүлэгшэ зохёолшодоороо суурхадаг болохонь ха. Поэзимнай һүүлэй үедэ гурималшье, аялга хүгжэмэйнгөөшье талаар һайжараа, дүрсэ маягынь хурсадана, ажабайдалдаа дүтэ боложо байна. Энэ жэлдэ уранзохёолшодой союзда Ц-Ж. Жимбиевэй, Ц-Б. Бадмаевай, Д. Дондоковагай, Ч. Санжиевай болон бусадай зохёолнуудые зүбшэн хэлсээ һэн.

Шүлэт тухай, уранһайханай арга боломжонууд тухай, маяг дүрсэ, онсо олон поэзиин компонентнууд (зэргэсүүлгэ, һуурияа һэлгэлгэ, үгэ найруулга, толгой холболго г. м.) болон сюжет, композици тухай зүбшэн хэлсэгшэдэй дунда яһала хатуухан арсалдаан болодог. Энэнь тон һайшаама. Энэнэй урда тээхэнэ, һанахадам, ехэл ахираар хэлсээд дүүрэшэдэг байгаа һэн.

Гэхэ зуура, мүнөө бэе бэеэ хэтэртэрээ магталсахаа болижо, нүхэрэй ёһоор шүүмжэлэлсэнэ. Үнэхөөрөөшье нүхэрэйнгөө ээм далые ташасагаагаад, ургажа ябана хэбэртэй гэжэ байжа шашалдахада, ямар туһа хүрэхэб даа. Тиинхаар, юрэдөө, үнэн сэхээр дутуу дундыень заажа үгөөд, заһаха, дутагдалаа усадхаха тээшэнь туһатайгаар «хараахада» долоон дээрэ бэшэ аал?

Заримдаа зүбшэлгэндэ хабаадагшад ямар нэгэ шалтагаанһаа боложо гү, али залхуураад, зүбшэн хэлсэхэ зохёолоо уншангүй байдаг ушар тохёолдодог. Бэе бэеынгээ зохёолнуудта анхаралаа табяад, шүүмжэлхы нюдөөр уншаха хэрэгтэй. Февралиин 20-до Даша Дамбаевай оршуулганууд тухай союзда хөөрэлдөөн үнгэрөө. Зарим оршуулгануудынь (А. Твардовскиин «Ленин ба пеэшэншэн») һайшаагдаа, тиихэдэ олонхидынь үгэ дахуулжа оршуулһан шэнги байна гэжэ байжа шүүмжэлэгдээ. А. Блогой «Гургалдайта сэсэрлиг», С. Есенинэй «Хара хүн» уран зохид оршуулга боложо шадаагүй.

Уранзохёолшодто һураггүй хатуу шанга эрилтэ табигдадаг болоо. Гэбэшье, заримдаа эрилтээ һуладхажа, жэжэ божо юумэн тушаань нуран хөөрэлдөөд, «юрэнхы дээрээ бараг байна, ганса редакторай хэхэ ажал үлөө, зай, нигээд лэ зүбшэлгэмнай дүүрээ, баяртай» гэлдээд, тарашадаг байна. Энэмнай тон буруу, нүхэд! Редакторай түүжэ олохо «булуудхануудые» хаража байгаад, хожомынь олуужаг гэжэ хандаһанай хэрэг үлүү байна.

Заримдаа баһа нимэшье ушар байдаг. Эхилэн бэшэгшэ нүхэдөө хатуу хурса үгэнүүдээр харбан намнаад, мэдээжэ болоһон нүхэдэйнгөө муушье юумэ асараа һаань, бараг бараг гэлсээд «Бургизда эльгээжэрхие, тэндэ эд эдеэн болгожо, нэгэ мүрынь олохол байха» гэлдэн, мүрэ мүндэгэрхэн протокол зохёожорхидог. Арсалан Жамбалоной үхибүүдтэ зорюулагдаһан «Одохонууд» гэжэ ном тухай зүбшэн хэлсэлгэ тушаа хэлэнэм. Тэрэмнай 4—5 номтой, саарһан дээрэ нэрэтэй болоһон хүн гээшэ. Һаяхан тэрэнэй ном зүбшэн хэлсэгшэд һула, бираагүй гэжэ нэгэ дуугаар хэлсээ һэн.

Манай поэзидэ үшөө томо поэмэ, найралганууд үгы байна. Эпическэ зохёолнууд яһала хэрэгтэй. Декадада эпос үгыгөөр ошохо болоо һаа, таарамжагүй. Поэмэнүүд үгы гэжэ огто болохогүй. Поэмэнүүд бии. Н. Дамдиновта 4—5 поэмэ бии гээшэ, теэд тэрэмнай юун тухайб гэхэдэ, байгаали тухай, инаг дуран, нарһад... үзэсхэлэн болошоно бшуу. Ажалша хүн тухай, хүнэй ажабайдал уран гоёор угалзатуулан байжа бэшэһэн шухала поэмэнүүд үшөө бэшэгдээгүй гэжэ хэлэхэдэ болохо. Манай поэзидэ хашхараад лэ гарашаһан шүлэгүүд яһала олон даа. Деклараци, шашаляан-риторика гражданска лирикэдэмнай түрүү һуури эзэлнэ. Юрэнхы үгөөр миин хэлээд лэ орхидог ябадал олоороо ушарна. Агуухэ коммунистическэ парти тухайгаа имагтал хубхай хашхараад, хуугайлаад, онсо олон эпитет түрсэлдүүлээд, толгой холбожорхиходо поэзи болодоггүй. Бодото поэзимнай миин хэлэдэггүй, харуулдаг, зурагладаг, дүрсэлэн найруулдаг маягтайнь мэдээжэ.

Ажабайдал мэдэдэггүй хүн деклараһаар лэ шүлэг бэшэдэг гээшэ. Тиихэдэ, шүлэг дотор иигээ-тиитээ: залгаа, һалбараа, бадараа, хангаа, хараа, дэлбэрээ, хүгжөө, сэсэглээ, эзэлээ г. м. олон глагол түрсэлдүүлэн бэшэжэрхёод, поэзи хэжэ ябанам гэхэ болоо һаа, буруу. Нигэжэ бэшэхэдэ тон бэлэншье, хүнгэншье байна.

Хододоо деклараци болоходоо хуурайшаг, шэхэндэ хажар болошодог. Поэт хадаа образоор бүхы дэлхэй дээрэхи юумэ шэнжэлдэг, харадаг, ухаалдаг юм. Иимэ-тиимэ гэнгүй, найруулан харуулха хэрэгтэй. Агуу-ехэ партиингаа баатар замые хүнэй үнэншэмөөр харуулха ёһотойбди.

Партийна баримтанууд зүрхэнэйшье, инаг дуранайшье лирикэдэ ушардаг. Мүнөө поэзимнай патриотическа шүлэгүүдэ һуладхаад, лирикэ тээшэ тэгүүлшоо. Нэгэ эрьеһээ нүгөө эрьедэ шэрэлдэхэсэ болёо хадамнай һайн байха һэн. Удха түгэлдэр, уранһайхан зохёолнуудые бэшэжэ, ерэхэ декадада, нүхэд уранзохёолшод, һайнаар бэлдэе!

В. ПЕТОНОВ.

ЛУГОВОДЧЕСКО ЗВЕНОНУУД

...энгын аймагай Тельманэй нэ...тэ колхоздо луговодуудай дүр...вено эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэр ...уриингаа системые болон тэн...һубаг канавай хаалтануудые ...эн заһабарилжа дүүргээд, мү...абшалан хадалан дээрээ наг ...ехээр гаргажа байнхай. Тэн...хыдөө 4 мянга һайса гаран ...наг шэбхэ гаргагдаа.

...о бүхэндэ 6—7 хүн хоёр ...раар, хэдэн морёор сабша... газарта шэбхэ шэрэнэ. Ар... луговодууд нэгэ гектар ...лан бүхэндэ 5 тонноһоо ... бэшэ, туршалгын талмайда ... тонно шэбхээр үтэгжүүлгэ Гадна, минеральна үтэгжүүл... горьтойгоор хэрэглэгдэхэ ...А. Балагановай звенодо 332 ...сабшалангай газар даалгаг.... Тэндээ 930 тонно шэбхэ гар... Энэ хүдэлмэридэ звеногой гэ... гадна, тэндэхи гүүртын бо...тарын малшад эдэбхитэйгээр ...алсана. Хабар боломсоор лу...уд сабшалан дээрэхи модо ... түүжэ сэбэрлээ, мүн 6 гектар ...поэг бургааһанһаа арилгаа.

...ногойхид даажа абаһан саб... дээрээ бүхэли жэлдээ ...жана. Тэрэнэй ашаар сабшала...нь газар жэл бүри һайнаар ...жүүлэгдэжэ, ехэ ургаса үгэнэ. Нүхэр Балагановай звено мүнөө зун гектар бүриһөө дунда зэргээр 14 центнер ургаса абажа, бүхыдөө 4658 центнер үбһэ хуряаха гэжэ шиидэнхэй.

— Нёдондо апрелиин тэн багаар, газарай үшөө гэдээгүй байхада түрүүшын уһалалга хэжэ, дэмы хүдэлмэри хээ һэмди. Мүнөө жэлдэ тэрэ алдуугаа хараадаа абажа, сабшалангайнгаа газарай һайса гэдэмсээр уһалжа эхилхэбди. Түрүүшын уһалалга майн 15-һаа июнь болотор, хоёрдохииень июниин 10-һаа, гурбадахииень июниин 25-һаа хойшо хэхэ гэлсээбди,—гэжэ нүхэр Балаганов хөөрэнэ.

Тус звеногойхид «Шэнэ зам» гэжэ газарта хүдэлмэрилжэ байһан нүхэр Д. Данжаевай звенотой мүрысэнэ. Социалистическэ мүрысөөнэй дүн үе үе болоод лэ гаргагдажа байдаг. Мүн колхозой луговодууд Д. Чимитов, Б. Будажапов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг звенонууд эдэ үдэрнүүдтэ ниитынгээ малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлдэхын түлөө эршэмтэйгээр ажаллана.

Колхозой правлени, партийна организаци сабшалан дээрэ ажаллажа байһан звенонуудтаа саг үргэлжын анхарал хандуулна. Һаяхан колхоздо партийна суглаан боложо, нуга сабшалан уһалха, үтэгжүүлхэ тушаа социалистическэ уялгын хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһаниие зүбшэн хэлсэгдээ. Коммунистнууд луговодуудай ажал тухай хэлсэһэн, дутуу дунда зүйлнүүдыень элирүүлһэн байна. Луговодуудай звенодо хүдэлмэрилхыень 2 коммунистые эльгээгээ. Мүн нэгэ хэды болоод лэ, партбюро звено даагшадай тоосоое шагнадаг.

Колхозой правлени луговодуудай ажалай түлбэридэ 6871 ажалта үдэр, мүн нэмэлтэ түлбэридэ 7513 түхэриг мүнгэ үгэхөөр хараалanхай. Үбһэ ногооной үндэр баян ургаса абаха уялгаяа дүүргэһэн, түсэбөөр хараалагдаһан ургаса абаһан звенодо 100 гектар бүриин 200 түхэриг мүнгэ, түсэбһөө үлүү ургуулһан үбһэнэйнь 20 процентые үгэхэ юм.

Тельманэй нэрэмжэтэ артелиин луговодууд сабшалангайнгаа гектар бүриһөө 14 центнер, туршалгын талмайн га бүриһөө 60—65 центнер үбһэ хуряаха гэһэн социалистическэ уялгаяа дүүргэхын түлөө эршэмтэйгээр ажаллана. Мүн 250 гектарта кукуруза, наран сэсэг, 20 гектарта тэжээлэй корнеплод тарижа, ниитынгээ малда шэмэтэ тэжээл элбэг ехээр бэлдэхэ зорилго табинхай.

Б. Цыренов.

Тамбовско область. Кирсановска районой Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин колхознигууд болбосон, һайн ажаһуудалтай болонхой. Артель жэл соо 5 миллион түхэриг олзо оруулдаг. Колхозой залуушуул һайнаар ажаллахаһаа гадна, сүлөөтэй сагтаа сэнгүү хүхюунээр, культурнаар амардаг юм. Колхозой хоор, самодеятельнэ театральна коллектив эстрадна, духовой оркестрнууд уранһайханай самодеятельностиин областной харалгада оло дахин хабаададаг. **Зураг дээрэ:** колхозой хоор. Наада таладань Лидия Баканова дахуулан дуулажа байна. **ТАСС-эй фотохронико.**

Уран оёдолшод

Улан-Удэ городой «Универмаг» соо оромсоороо сэхэ ябаад, хойшоо нугархадатнай үхибүүдтээ тааруу зохид хубсаһа хунар худалдан абажа байһан эхэнэрнүүд оошорлон байха. Тэдэнэй хөөрэлдөөе шагнахада:

— Энэ хэды сэнтэйб даа, нүхэр наймаалагша?

— Ягаа химда юм! Абахал даа. Басагандам эгээл тааруу жакет. Нэхэдэлынишье зохидхон. Саарһанда орёожорхиит,—гээд нэгэ эхэнэр мүнгэсэ наймаалагшада һарбайна.

— Долгормаа, тээ тэрэ плати Сэсэгмаадаа абая. Торголиг,—гэжэ эрэ хүнэй хажуудахи эхэнэртээ хандахадань:

— Харахада зохид лэ хэбэртэй. Хаана оёгдоһон байгаа хаб?—гээд, хоюулан нэрлээшэ платияа наймаалагшаһаа абажа харахадань, «Улан-Удэ. Кооператор-комсомолец артель» гэһэн тамгатай байба.

— Үгы энэшни манай Улан-Удэдэ оёгдоол, ягаа зохидхон юм бэ. Харыш энэ нугалбаринь тааруухан аад, хамсынь ураханаар һуулгагдаһан гээшэнь. Сэсэгмаамнай одоол баярлаха даа...

Үнэхөөрөөшье энэ магазинда наймаалагдажа байһан үхибүүдэй хубсаһые зоной һайшаахань зүбтэй.

Үхибүүдэйшье, ехэ хүнүүдэйшье үмдэхэ гадар, дотор хубсаһа оёдог, мүн оймһо нэхэдэг «Кооператор-комсомолец» гэжэ олзоборилтын артелиинхид бүтээдэг юумэнэйнгээ шанарыень һайжаруулхын тула схээр оролдодог юм.

Эрхимээр ажалладаг артелиинхид апрель һарынгаа түсэбые 118,5 процентээр дүүргэжэ, Майн Нэгэнэй һайндэрые угтаа һэн. Энэ жэлэй эхинһээ үсэд шангаар, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа ороһон оёдолшод 4 һарынгаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, 207,5 мянган түхэригэй һайн шанартай хубсаһа түсэбһөө гадуур гүрэндөө тушааба.

Артелиин түрүү цехүүдэй нэгэн оймһо, дотор хубсаһанай бүд нэхэдэг цех соо ороходо, элдэб станогуудай нээрээн соогуур сүлөө забдагүй ажаллажа байһан залуушуулай дуугаралдаха, энеэлдэхэнь соностоно.

Жэрытэр тодхогдоһон түхэрсэн станогуудай дээдэ таладань һуулгагдаһан сагаан ниидхэтэй томо томо ээрсэгүүд бэе бэеһээ үрдилдэһэндэл, зай забһаргүй эршэгэнэн эрьелдэнэ.

Тоо томшоггүй олон аад, нюдэндэ харагдахаар бэшээр хүдэлжэ байһан зүү шэнги гохонуудта сагаан утаһанууд татагдаад, саашаа үлхэгдэн бүд болгогдон нэхэгдэнэ. Станогой хүдэлсые схэл хёрхоор хаража, мүн бүдэйнтөө нэхэсые нарипаар шалгажа байһан залуухан басаган ээрсэгүүдтээ орёолготой ниидхынь дууһахатай сасуу шэнэлээдхинэ. Теэд энэ басагамнай нэгэ станогто хүдэлдэг бэшэ, гурбан станогто хүдэлдэг байшоо. Оньһото станогуудай нимэ түргэнөөр хүдэлжэ байхадань удаан зогсоолтогүй ябууд ниидхыень һэлгэхэ, тэрээн хоорондоо нэхэгдэжэ байһан бүдэйнгөө шанарые шалгажа байха гээшэ тиимэшье хүнгэн хэрэг бэшэл даа. Эндэл бушуу түргэн, эсэхэ сусахые мэдэхэгүй хүн хэрэгтэй бшуу.

— Манайшни Августина шүрбэһэтэйхэн гартай басаган даа. Урдань эдэ станогуудта гурбан хүн хүдэлдэг байһан аад, мүнөө комсомолка Августина гансаараа хүдэлжэ байна, — гээд цехые даагша нүхэр Пескунова ажалайнгаа бүтээсын тоо баримтануудые бэшэжэ байдаг дансаяа гаргажа, тэрэнээ хаража һуугаад хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.

— Белозерова Августина апрель һарынгаа түсэбые 150 процентээр дүүргээ. Үгышье һаа, үдэр бүри 38 килограмм дотор хубсаһанай бүд нэхэхэ даалгабаритай аад, 45 килограмм нэхэжэ байгаа. Августинамнай үшөөшье ехэ дүн харуулха һэн, теэд һаяхан нэгэ станогынь эбдэржэ, нилээд һаатаа юм.

Манай цехынхид Донбассай шахтёр, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Николай Мамайн «Халаан бүриингөө даабарине 1,5—2 дахин үлүүлэн дүүргэе» гэһэн, мүн үхибүүдэй хубсаһа бүри ехээр оёдог болоё гэһэн парти, правительствынгаа уряануудта харюу болгон, эдэ үдэрнүүдтэ үүсхэл эдэбхитэйгээр ажаллажа байна. Августина Белозеровaһаа гадна, комсомолка И. Алатарцева үдэртөө эрэ хүнэй 80 паар оймһо нэхэхэ даабаряа 30—40 паараар үлүүлэн дүүргэнэ. Тиихэдэ ээрсэгүүдтэ ниидхэ орёогшод Дерябина, Баннова гэгшэд үдэр соо 17 килограммай орондо 20—22 килограмм орёодог юм. Түрүүшүүлые тоолохо болоо һаа, манай цехтэ олон. Залуу комсомолшуудай ульһатайгаар ажаллаһанай ашаар цехнайшье үдэр бүриингөө даалгабарине үлүүлэн дүүргэнэ. Жэшээлхэдэ, үдэр бүри 145 килограмм полотно бүд нэхэгдэхэ аад, 15—20 килограммаар үлүүлэн дүүргэгдэнэ. Тиихэдэ 50—60 паар оймһо даабариһаа гадуур нэхэдэг.

—Ондоо хубсаһа оёдог гээшэ гүт?

— Оёдог даа. Һаяхан цехтэмнай үхибүүдэй, эрэ хүнүүдэй торгон самса оёдодог, торгон бүд нэхэхэ утаһа ээрэгдэдэг, капроноор оймһон нэхэгдэдэг болоо. Саашадаа ажалайнгаа бүтээсые улам дээшэлүүлжэ, бүтээдэг юумэнэйнгээ шанарые бүри һайжаруулхабди,—гэжэ нүхэр Пескунова хөөрэнэ.

Огсом дорюунаар ажаллажа байһан залуушуулай цехһээ нүгөө цехтэ ошобобди.

Эндэ нэхэгдэһэн бүдөөр оёлгын цехтэ хүдэлмэрилөөшэд элдэб хүнгэн хубсаһануудые бүтээдэг юм.

— Манай артелиин оёдолшодой бүтээһэн 34-һөө 42 хүрэтэр размертэй жакет, үхибүүдэй үмдэхэ джемпер, 3—7 наһатай басагадай үмдэхэ торгон самса, богонихон хамсытай, хамсышьегүй майканууд городуудай, хүдөө нютагуудай магазинуудта илангаяа һүүлэй хэдэн жэлнүүдтэ элбэгээр наймаалагдадаг болоо,—гэжэ оёлгын цехые даагша нүхэр Пеняж хэлээ.— Манай оёдолшодой ажал хүдэлмэреэ һайжаруулжа, бүтээдэг юумэнэйнгээ шанарыень дээшэлүүлһэнэйнь ашаар нимэ урэ дүн туйлагдаа,— гээд цех соогуур ябажа, оёдолшодой ажалые харахыемнай дурадхаба.

Цех соо оромсоор оёлгын машинануудай дэржэгэнэхэншье аргагүй.

— Тэрээхэн хоёрдохи машинада һуугааша Мария Афанасьевна Брянская гээшэ. Энэ нүхэрнай үхибүүдэй джемпер оёходоо үдэр бүриингөө даабарине 200—250 процентээр дүүргэдэг юм. Хажуудань һуугааша Анна Атуновна Алтаева Мария Афанасьевнаһаа ехээршье хожомдодоггүй. Нүхэр Алтаева эхэнэрнүүдэй дотор хубсаһа оёходоо шанар һайнтайгаар, бүтээсэ ехэтэйгээр ажалладаг.

—Үдэр ерэхэ бүри социалис мүрысөөнэй түрүү һуури буляалдаагшад улам олошорно. Үсэгэлдэрэй дүн согсолходомнай Кошелева Назарова хоёр түрүүшүүлээ булижархёод байгаа һэн. Энэ хоёрнай саашадаашье хүсэ шадалаа зангидан, эршэмтэйгээр ажаллаха бэзэ,— гэжэ нүхэр Пеняж найдамтайгаар хэлээд, нэгэ залуухан басаганай хажууда ошожо, ажалайнь бүтээсые шалгана.

Тингэжэ үүсхэл эдэбхитэйгээр ажаллажа байһан артелиинхид урдандаа гартаашье баряагүй хубсаһа хунар оёхоһоо гадна, элдэб ковёрнуудые нэхэдэг, яһаар, шулууһаар жэжэ бужа юумэнүүдые һиилэдэг, гоё һайхан зүүбшэнүүдые хэдэг болохонь. Мүнөө эдэ хүдэлмэринүүдые хэхэ цех нээгдээд, түхеэрэлгэнүүд тодхогдожо байна.

Ойрын хэдэхэн жэлһээ «Кооператор-комсомолец» артель томохон предприяти боложо, республикынгаа ажалшадые шанар һайнтай хубсаһаар, гэр байрын гоёолтонуудаар хангадаг болохонь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (дээдэ тээнь) бүд нэхэгшэ Августина Белозерова станогойнгоо ниидхын ээрсэгүүдые шэнэлжэ байна, үхибүүдэй хубсаһа оёгшо Елена Назарова (доронь) бүтээһэн самсаяа хаража һууна.

М. Гончиковой текст.
Н. Дамбаевай фото.

ЭРХҮҮГЭЙ УНИВЕРСИТЕДТЭ

Эрхүүгэй гүрэнэй университедэй бурят-монгол отделениин студентнэрэй научна конференци һаяхан боложо дүүрэбэ. Эндэ дүрбэн элидхэл хэгдээ. Түрүүшын үдэр Батожабайн «Адуушанай дуун» гэжэ повестёор, Ч. Цыдендамбаевай шэнэ рассказуудаар 5-дахи курсынхид: Е. Имыкшенова, Е. Еремеева элидхэлнүүдые хээ. Тэдэнии студентнэр ехэ анхаралтайгаар, һонирхон шагнаба.

Студент Еремеевагай хүдэлмэридэ үндэр сэгнэлтэ үгэхэтэйгөө хамта, тэрэ хадаа уран зохёолшын гол һанал бодолые зүбөөр ойлгожо, һайн шүүмжэлэл хэжэ шадаа гэжэ тэмдэглэбэд. Ч. Цыдендамбаевай рассказууд бурят-монгол арадай ажабайдал, эрхэ сүлөө, зол жаргалай түлөө тэмсэлыень үнэн һайнаар, уран хурсаар зураглана гэбэ. Тиихынгээ хажуугаар уран зохёолшын хэлэн тушаа нэгэ хэды ажаглалта хээ: нэгэдэхеэр, Ч. Цыдендамбаев арадай мэргэн үгэнүүдые хэрэглэжэ шадабашье, нютаг нютагай яряанай хэлэндэ хайхарамжагүйгөөр хандана.

Жэшээлхэдэ, «Дабһан» гэжэ рассказ соо «дэгээдэнэ» гэхын орондо «догоодоно», «тогоон» гэхын орондо «тагаан» гэжэрхиһэн ушар бии; заримдаа мэдүүлэлнүүдые бурят-монгол хэлэнэй онсо шэнжэтэй ёһо маягта тааруулжа шадаагүй. Тэрээнһээ боложо, литературна хэлэнэй ирагуу ритмые эбдэжэрхинэ гэжэ Е. Еремеева тэмдэглэбэ.

Чимит Цыдендамбаевай рассказуудые оршуулһан уран зохёолшо Степановай оршуулгын һайн тала, дутуу дунданууд тушаа тогтожо хэлээ. М. Степанов юрэнхыдөө болоомоор оршуулга хэбэшье, бурят хэлэнэй бэе бэеһээ һалгашагүй булэг үгэнүүдэй дүүрэн удхашанарые хазагайруулжархина гэһэн зарим тэды ажаглалта хэгдэбэ.
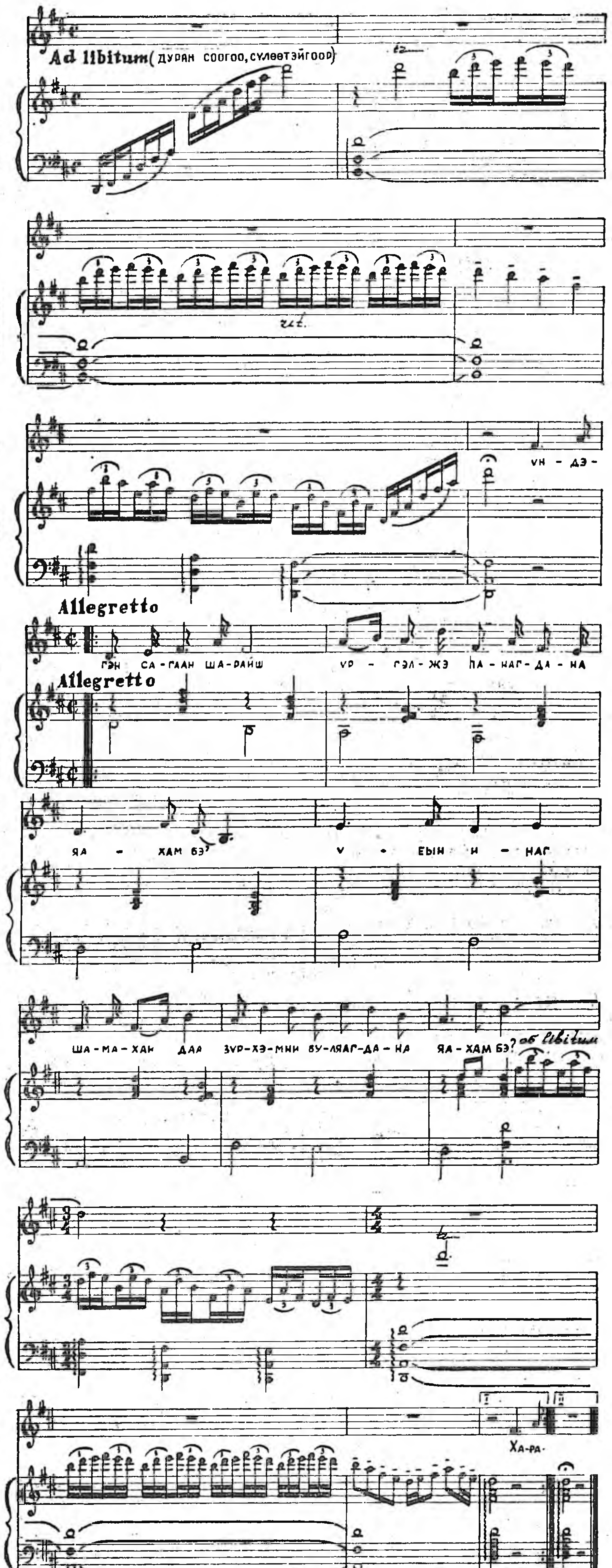
«Адуушанай дуун» тухай студент Е. Имыкшеновагай хэһэн элидхэлээр Ц. Хамаев, К. Шобоев, П. Балсуханов, В. Найдаков гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, энэ повесть тушаа элидхэлшэ зүбтэй сэгнэлтэ үгөө гэжэ тэмдэглээд, зарим газарнуудта тэрэнии буруу ойлгохоор тайлбарилаа гэжэ шүүмжэлбэд. Мүн Батожабайн повесть соо хуушан сагай үлэгдэлые—архи уулгые эрид хурсаар буруушаан, шүүмжэлээгүйнь дэмы гэбэ.

Апрелиин 10-да «Г-Ц. Цыбиков—Түбэдые шэнжэлэгшэ» гэһэн (2-дохи курсын студент Е. Павловагай), «Ород, бурят-монгол хэлэнүүдэй тоогой нэрэнүүд» гэһэн (5-дахи курсын студент В. Протасовай) элидхэлнүүд шагнагдаа. Олон студентнэр, эрдэмтэд үгэ хэлэбэ.

П. Балсуханов.

ЯАХАМ БЭ?

Хүгжэмынь Д. ЯХУНАЕВАЙ. *Үгэнь Б. БАТОЕВОЙ*

Үндэгэн сагаан шарайш
Үргэлжэ һанагдана
яахам бэ?
Үеын инаг шамахандаа
Зүрхэмни буляагдана
яахам бэ?
Харахан сэбэр нюдэншни
Хододоо һанагдана
яахам бэ?

Хүхюун дорюун амарагтаа
Хүсэлни эрмэлзэнэ
яахам бэ?
Булхагар улаан хасаршни
Элихэнээр һанагдана
яахам бэ?
Баабайн эрхэ шамаханда
Бодолни эзэлэгдэнэ
яахам бэ?

Морин хулгана

(Натуралистын тэмдэглэл)

Манай республикын газар нютагуудта морин хулгана гэжэ эгээн жаахан хулгана бии. Энэ тон жаахан аад, ута, нарин һүүлтэй, шарабтар хулганаахан арайхан гэжэ 5—8 грамм болодог.

Энэ жаахан хулганаахан ургаса ногооной эшэ, намаа шуулажа, бутаруулжа, уурхайгаа тон зохидхоноор түхеэрнэ. Бутархай үбһэ ногоогоор хэһэн уурхайгаа бүтэн ута ногоогоор хүрмэжэ уяад, бүдүүн шэлбэтэй ургамалда газарһаа 20—30 сантиметр дээрэ үлгэжэрхидэг юм. Заримдаа монсогорхон уурхайнуудайнь миин газар дээрэшье байхань үзэгдэдэг. Энэ хулгана дээрэ үлгөөтэй уурхай соогоо түрэжэ, 8 — 12 хүбүү гаргадаг байна. Үбэлдөө үбһэ, һолоомоной сомоо соо байрлаха зуураа тэдэ хулгананууд тэжээлтэй хамта мориной байрада орошодог. Тиимэһээ «морин хулгана» гэжэ нэрэтэй болоһон юм гэлсэдэг. Мориной үбһэ эдижэ байхада эдэ жаахан хулганаанууд толгой өөдэнь дамжажа, дэлһэн соонь ороод, дэлһыень хүрмэжэрхидэг юм. Урдань иимэ ушарай болоходо мориноймнай дэлһэ заяаша зангидаа: гэжэ хүнүүд хэлсэдэг һэн гэхэ.

И. КОТОВ.

Франциин Национальна суглаанда

ПАРИЖ, майн 13. (ТАСС). Правительственна кризисэй эхилһээр 28 хоногой үнгэрөөд байхада, шэнэ правительствын программые болон составые зүбшэн хэлсэхын тулада Франциин Национальна суглаанай заседани мүнөөдэр болобо. МРП гэжэ («Арадай-республиканска хүдэлөөн») католическа партиин гэшүүн Пьер Пфлимлен энэ правительствые байгуулаа юм. Тус правительствын составта гол түлэб МРП партиин гэшүүд, радикалнууд, ЮДСР-эй («Эсэргүүсэлтын демократическа, социалистическэ союз») гэшүүд, т... рэшэлэн «Бэеэ даанхай республиканецуудай болон тарьяашадай» б... руунай үзэл баримталдаг партиин дүрбэн гэшүүд ороһон байна. Социалистнууд Пфлимлениие дэмжэхэ гэжэ шиидэбэшье, правительствода оролсохоёо арсаа.

Правительствын программа тухай заседани дээрэ Пьер Пфлимлен үгэ хэлэбэ. Правительствые «тогтууритай болгохо», засагай зүгһөө абтаһан хэмжээнүүдые «һайнаар гүйсэдхэдэг болохо зорилгоор Франциин мүнөөнэй конституцие яаралтайгаар хубилгаха шухала гэжэ правительство тоолоно гэжэ хэбэртэйгээр тэрэ мэдүүлээ. Шухала болоо һаань, правительство удаан саг соо үргэн ехэ эрхэ т... лөөлэлгэ олгохо хэрэгтэй гэжэ Пфлимлен баадхаһан байна. Правительствын «тогтууритай» байха тулада Пфлимлен баһа нэгэ хэм... жээ абахые дурадхаба. Гэбэл правительствода этигэл найдабари үзүүлхэгүй гэһэн шиидхэбэрине Национальна суглаан дээрэ абахада нимэ дурадхал оруулагшад шэнэ правительствын программые, мүн энэ правительство толгойлхые эсэ шөөлөө үгэһэн ажал-ябуулагшын кандидатурые нэгэн доро дурадха ёһотой гэжэ тэрэ хэлээ. Конституциин французска союзда хабаатай бүлэгые хубилгаха гэжэ дурадхахадаа, «Франко-африканска ... гэдэл» байгуулагдаха ёһотой гэжэ Пфлимлен мэдүүлбэ.

«Хэрбээ декабриин 1 хүрэтэр конституци хубилгаха ябадал парламентын баталаагүй һаа, правительство тушаалһаа буухаб» гэжэ Пфлимлен хэлээ.

Минии толгойлжо байһан правительство Алжирта эб найрамдал тогтоохо зорилготой гэжэ Пфлимлен мэдүүлһэн байна. Гэбэшье, Алжирта национальна-сүлөөрэлэй хүдэлөөе дараха зорилгоор дайн байлдаа саашадаа үргэлжэлүүлхэ гэжэ Пфлимленэй соносхоһон правительствын программа соо ... раалагдаһан байна.

Экономическа болон финансын шангa хэмжээнүүдые абахые (шэнэ налог тогтоохые, промышленностьдо хэрэгтэй түүхэй эд ондоо тэдэ бүри багаар асардаг болохо гэхэ мэтые) парламентһаа эринэб гэжэ Пфлимлен мэдүүлээ.

Болгариин телеграфна агентствын буруушаалга

Болгариин телеграфна агентство майн 11-дэ иигэжэ дамжуулба:

Зарим социалистическэ оронууд га, тэрэ тоодо Болгарида советэй ракетнэ базанууд байгуулагдаа гэжэ һүүлэй үдэрнүүдтэ Италиин ... лэлдэ мэдээсэлнүүд гарадаг болоо. Тусхайлбал, Болгарида Хара ... лайн эрье шадараар ракетнэ ... нууд байгуулагдаа гэһэн хэбэр... гээр мэдээсэгдэнэ.

Манай орон тушаа хэлэгдэһэн эдэ мэдээсэлнүүд шал худал гэжэ Болгариин телеграфна агентство мэдүүлхээр түлөөлэгдэһэн байна.

Иимэ асуудал гаража ерэхэ Италиин газар дээрэ америкын ракетнэ, мүн атомна талмайнууд байгуулхые зүбшөөдэг Италиин зарим хархис этэгээдүүд һунгаалтын урда тээ мэхэ гохо гаргахын тулада нимэ мэдээсэл тараагаа бэшэ ... Болгариин Арадай Республикын правительство эб найрамдалда ... ратай политика ябуулдаг, Балканда, мүн Европодо амгалан тайбан байдал бэхижүүлхын тулада ... сусашагүй оролдодог гэжэ мэдэхэ бшуу. Иимэ политикые шууд сэхэ бэелүүлдэг Болгариин хүтэлбэрилхы ажал-ябуулагшад Балканда ... найрамдал бата бэхеэр хангахын хүршэ ёһоной харилсаа тогтоохо хүсэдэг байна. (ТАСС).

Заһабари

Манай газетын үсэгэлдэрэй ... мерой дүрбэдэхи нюурта толилогдоһон «Футболоор СССР-эй түрүү һууриин түлөө» гэжэ статьяын һүүлшын абзацые «нааданай ... дохи хахадта красноярскын ... шанга добтолгонуудые хэжэ, ... рысөөн 2:2 гэһэн тоотойгоор д... бэ» гэжэуншахые гуйгдана.

Редакци.

Редакторай орлогшо О. ГОМБОЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32.74, отв. секретаря—27.37, отделов: партийной жизни и экономики—47.59, пропаганды и местной информации—35.14, культуры и быта — 34.05, писем трудящихся и переводов—24.74, корректорская—32.67, бухгалтерия—37.32. Для междугородных переговоров—16.

Н 00729. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. №